

СМЕДЕРЕВСКИ МАГАЗИН

Смедеревски магазин • Март 2011. • Година IV • Број 17

Магазин!

Милан Јовановић Стоимировић
СМЕДЕРЕВСКЕ ЛИТИЈЕ

Драган Павловић
ДЕЈАН ТОНЧИЋ:
ВОЛЕО БИХ ДА СМЕДЕРЕВО
ДОБИЈЕ ПОЗОРИШТЕ

Слободанка Радосављевић
КАКО ДЕЦА КОРИСТЕ
ВРЕМЕ ЗА УЧЕЊЕ

Смедеревски бедекер
Жике Ранисављевића
АУТОБУСКА

СРЕЋНА ВАМ
НОВА 7519

Ивица Ишић
ЦРВЕНИ ПЕТАО

Марко Цветковић
БИОСКОП

Верица Алексић

ЈАЈЕ – ПАНАЦЕА У ЉУСЦИ

Љуба Илић
ШИРЕЊЕ ОПТИМИЗМА

Др Миодраг Степановић Сица
ШЕСТ ДЕЦЕНИЈА
КУГЛАЊА У СМЕДЕРЕВУ

СТЕВИНА
РАСТУРЕНА САРМА

ISSN 1820-9335 * Бесплатан примерак!

9 771820 933007

4 godine
garancije

Novi Passat. Za ideju ispred svih.

U novom Passat-u je sve podređeno vašim potrebama. Sve inovacije koje ćete pronaći u njemu imaju samo jedan cilj: da posluže vašem uživanju u vožnji. Novi Passat nudi beskompromisno sigurnu i udobnu vožnju uz 4 godine garancije. Podjednako je na raspolaganju i vozaču i putnicima. Ako želite da proverite i sami kakav je osećaj kada znate da sve naše ideje rade za vas, zakažite test vožnju kod najbližeg Volkswagen dilera.

Ovlašćeni diler Volkswagen vozila:

Autocentar NR

Beogradski put bb, Požarevac

Tel. 012/515 245, 515 247

www.vw-autocentarnr.rs

Das Auto.

Издавач:

NEWPRESS d.o.o.

Л. Мушичког 131,
11300 Смедерево
e-mail: info@newpress.co.rs
телефон: 026/642-910
факс: 026/642-911

www.newpress.co.rs

Генерални директор:

Аца Симић

Главни и одговорни уредник:

Саша Николић

Координатор:

Славољуб Гавриловић

Редакција:

Извршни уредник:

Јовица Тишма

Графички уредник:

Горан Филиповић

Чланови колегијума:

Данијела Срејић

Слободан Срдић

Лектура и коректура:

Снежана Гавриловић

Сарадници:

Снежана Цветковић

Слободанка Радосављевић

Џика Лазић

Дејан Радовановић

Миодраг Д. Степановић

Драган Павловић

В. Алексић

Раде Јовановић

Фотографија:

Љубомир Д. Златановић

Стручни консултант:

Горан Ђорђевић

Припрема и штампа:

NEWPRESS d.o.o. Смедерево

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
32+659(497.11)

СМЕДЕРЕВСКИ магазин / главни и
одговорни уредник Саша Николић. –
2008, бр. 1 – Смедерево (Л. Мушичког
131) : Newpress, 2008 – (Смедерево :
Newpress). – 30 cm Месечно
ISSN 1820-9335 = Смедеревски магазин
COBISS.SR-ID 151622156

Прође нам зима, поштовани Читаоче, а и даље хладно. Без обзира на високе температуре. Прошла су и силна празновања, време је да се нешто и поради.

За почетак, да се побринемо за оне павиљончиће у Тврђави преостале од прошлогodiшње Смедеревске јесени. Ломе их и невреме и људи, мало по мало... Не само да смо то платили, сви ми, овако или онако, већ је и грехота, неко је то с dobrим намерама направио. После бисмо могли да средимо Кнез Михајлову улицу и оно парче Милоша Великог подно надвожњака, заслужили смо то и оне и ми... Наравно, пре тога би требало завршити реконструкцију Гробљанске, односно Улице Народног фронта како јој је званичан назив, она којом смо се некада давно санкали, о чему ћеш у овом броју Магазина читати.

Прође нам зима, а Дунав се није заледдио као некад, иако су нам, сећаш се, још с јесени најављивали некакво ледено доба... Додуше, било га је на Тргу, али не питај због чега она ругобна машинерија крај клизалишта није нечим била покривена и од очију сакривена. Не питај, иако је могло, били би и клизање и зимске шетње лепши... А можда ће их нечије сећање улепшати, како то увек у сећањима бива.

Биће у овом броју још неких лепих сећања: на Васкрс и Смедеревске литије, на једног смедеревског аласа, на Димитријевиће и Анђинаца, на неке непознате али некоме сигурно важне људе који су драга смедеревска прича, на Црвеног петла и биоскоп на Лештару... Биће и будућих сећања, прича о људима који ће их сигурно завредети, јер Магазин осим што чува, и даје добре разлоге за сећања.

Прође зима, поштовани Читаоче, ево нам пролећа и нових брига и нервирања.

То је живот, како бисмо без њих.

Мада, чуо сам један мудар савет од човека који се, каже, никада не нервира. Вели он, узалудно ми је да се нервирам због оног што не могу да променим, а ако могу – променићу га да се не нервирам...

Добро је ово запамтити.

Прође нам зима, поштовани Читаоче, а и даље хладно. Без обзира на високе температуре. Хладно око срца!

Можда ће га Нушић загрејати?

Јовица Тишма

Садржај

Туризам	4-15	Стил живота	28-35
Снег над Смедеревом	4	Др Декси	29
Црвени петао	6	Како дете користи време за учење	30
Смедеревске литије	8	Јаје – панацеа у љусци	31
О прошлим људима и временима	11	Стевина растурена сарма	33
Имање посвећено једној жени: Анђинац	13	Радост за очи и душу	34
Смедеревски бедекер			
Жике Ранисављевића – Аутобуска	15	Економија	35
		Дајте нам, бре, још светла!	35
Култура	16-23	Личности и догађаји	36-40
Стара смедеревска црква	16	Мој отац „доктор“ Цале	36
Волео бих да Смедерево добије позориште	20	Смедеревац на Кембриџу	38
Биоскоп	21	Шест деценија куглања у Смедереву	39
Ликовни поета	22		
Смедеревско читалиште	24-25	Разнода	41-42
Збирка завичајне периодике смедеревске библиотеке	24		
Водич	26		
Ко жели да чита увек ће књигу наћи	26		
Сва та равница	28		

Снег над Смедеревом

Испраћајући још једну зиму, окуражени њрвим најовишњајима пролећа, показујемо окаснелу храброст, чак и злураду досаду, спреам њозних марјовских мразева. Храброст, која нам је њако недосћајала у новембру, када смо је забринутно дочекивали, са зедњом ѡрорачунавајући залихе зимнице и уља.

Пише: Дејан М. Раговановић

За ову сентименталну шетњу биће неопходно да преко ципела навучемо старе чарапе или стазу поспемо пепелом, у супротном биће незгодних падова. Нарочито ако испод танког слоја новог снега вреба залеђена „клиза“, коју су деца из комшилука направила преко ноћи.

Зајмљени дани

Пртећи снег, проклизавајући, дубоко увучени у оковратнике и обмотани шаловима, са капама тик изнад обрва, дочепасмо се пролећа или бар тако верујемо. Понадала се томе, кажу, и нека стара баба, која је пркосећи зими истерала јариће у планину, око Младенаца, а неки веле још касније, око Благовести. Њена лакомот расрди деда Сечка¹, те узајми девет дана од Баба Марте и окамени у планини бабу и њене јариће. Зато се у народу за позне лапавице и хладноће каже да су „Зајмљени“ или „Бабини дани“.

Мотив окамењавања је веома чест у народним причама, а у природи постоји мноштво необичних стена у чијим облицима наслућујемо обриси птица, животиња, девојака, младића, па и читавих сватова, које је нека виша, увређена сила заробила. Сачувана је и занимљива народна песма у којој се деспот Ђурађ и Јерина у очајању пред Турцима насилницима „узеше обоје за руке ... обоје се у камен створише“.

Зима представља управо такву силу, без милости. Зато нам се у време најљућих мразева, у тишини без ветра, чини да се све окаменило и време стало. Забринуте, грчевито се трудимо да подстакнемо природу и себе охрабримо, па управо тада највише слави, неумерено једемо, певамо и правимо најразличитију буку.

Безазлене лудости

Да се одрасли питају зиму и снег би требало укинути. Стога би и писање о њима из угла одраслих било неописиво досадно, сведено на жалопојке оних које нервира: стругање леда са шоферсијабни и лоше паљење; повећана потрошња струје, хладни радијатори и смањене резерве мазута; упала мишића од чишћења снега; галама укућана баш током временске прогнозе док најављују продор хладног таласа, под... поља високог ваздушног... температуре...

Зато не могу да одолим, а да не питам: „Када сте последњи пут јели снег или лизали леденице?“ Сумњам да сте увек послушали родитеље и одолели искушењу да не пробате њихов пецкави укус. Такође сумњам да су и вас послушала ваша деца. Наравно, јести снег није препоручљиво. Каже учитељица. Пише у сваком планинарском водичу. Налаже свака, осим дечије логике. Међутим, мало безазлене лудости у овом одвећ прорачунатом свету, није на одмет. Уосталом, није ли већа опасност да нам те исте леденице падну на главу у центру града, или вожња слалома половним југом између шахти дуж Улице војводе Степе, мада сумњам да је и новим пунтом безбедно.

Мистична искуства

„Е, какве су зиме некад биле!“ Понављамо из генерације у генерацију, покушавајући да себе својој деци представимо пуне неког мистичног искуства из дубоке прошлости. Причамо им о огромним снеговима, залеђеном Дунаву, сватовима који су пропали кроз лед, невероватној хладноћи. Толико смо уверљиви, као да прижељкујемо понављање тих катаклизматичних времена, а све у циљу да и нови нараштаји мало очврсну карактер. Приче свог оца слушао сам убеђен да је живео у Ледено доба и ишчекивао догодшине из лова на мамуте. Међутим, главни догађаји су се вртили око презања коња у саонице, умотавања путника у ћилиме, звука прапораца и грејања ногу ужареним циглама, а одмах потом о прављењу скија од старих буради и сличуга такође у домаћој радности.

У поређењу са овим санкама, достојним да их вуку коњи, моје дрвене „еланке“ деловале су ми бедно, мада сада с поносом примећујем да ипак изгледају врло моћно, када их упоредим са било којим клиском. Осим тога, оне нису служиле само за игру, већ су постајале и важно породично превозно средство и то обично пред Нову Годину. Управо тада су се први телевизори „лампаши“ ритуално кварили, ваљда да појачају утисак о својој важности. Као и сви „амбасадори“, „мајори“..., кварио се и наш „атлас“. Мада сам био забринут хоћу ли гледати Новогодишњи ТВ програм, обожавао сам акцију која је следила. Најпре неуспешан „уради сам“ покушај, а потом умотавање нашег мезимца у ћебенце и вожња санкама на поправку. У том подухвату ја сам био главни „балансеро“, јер је требало током пута придржавати телевизор да не склизне у снег пре сервиса ЕИ Ниш-а, који се налазио на месту данашњег вртића „Сунце“ у Улици краља Петра, а потом се још и вратити кући.

Санкаши

Смедеревска брда су идеална за санкање и то се одувек користило. Тешко је и набројати све улице доброг нагиба или згодне падине, на којима су се до касних вечерњих сати деца неуморно пењала и спуштала, пењала и спуштала... На руку им је ишао неупоредиво мирнији живот и ређи саобраћај све до краја седамдесетих година. Осим неколико главних улица све остале су, чим се снег мало утаба, а посебно када се заледи, биле проходне само за санкаше. Нису тада коришћени ни со ни ризла, а само је понеки љути комшија из ината бацао пепео, али те кратке деонице деца су одмах прекривала новим снегом.

Некада је санкање представљало прави друштвени догађај, у коме су учествовали и старији средњошколци, док је данас занимљиво искључиво предшколцима и млађим основцима, који с муком успевају да између зграда пронађу десетак метара низбрдице и мало слободног времена од учења и компјутерских игрица за ову старомодну забаву. Уместо некадашњег клизања на залеђеној Језави, крај седамдесетих и добар део осамдесетих обележило је клизалиште на Спортском центру, које је постало главно место чак и за зимске вечерње изласке. Санкање је тада сасвим изашло из моде и тако је остало до данас, без обзира што је клизалиште најпре угашено, а у скорије време недовољно озбиљно обновљено.

Главне фаце на санкању постајали су они којима је имао ко да извари санке од гвоздених цеви, јер су тежина и величина били важни услови за добру вожњу. Прављене су и наивне верзије „боба“ са кочницама, али ретко. Најмлађима су препуштане краће улице благих падина у домету маминог гласа и позива на пресвлачење, док су старији и одважнији тражили већа узбуђења, пребацијући се, промрзли и укочених панталона, с краја на крај тадашњег града. Најзубудљивије је било увезивање неколико посада и такмичења, која су се често завршавала и озбиљнијим превртањима и модрицама.

¹ Српски народни назив за месец фебруар

Стазе

Убедљиво најдужа стаза била је калдрмом поплочана Улица Лукијана Мушицког коју Смедеревци и данас, из милоште или због недовољно знања, зову Мушицка, на граници територија Цвијићеве и Нушићеве школе. Ову вештачку линију поделе најбоље је брисала сезона санкања. Мада помало монотона и напорна за пењање, њен добар пад и више од пет стотина метара дужине за спус, од прве кривине до Петријевског потока, свакога су изазивале да се опроба.

Најопаснијом је оправдано сматрана улица, коју су сви одвајкада звали Гробљанска, мада је „покушавала да се наметне“ и као Улица добротвора Спасојевића, па Филипа Вишњића и Народног фронта. Због великог нагиба и оштре кривине, њоме су санке тутњале као помахнители воз, па је најчешће било више посматрача него возача. Додатну опасност представљало је укрштање са прометном Карађорђевојом улицом. Прави испит санкашке зрелости полагао се управо ту, али је слава углавном била краткотрајна и недовољно примећена, јер су се непрестано јављали нови јунаци, спремни на свакојаке лудости, од којих је највећа била спус на клизаљкама.

На Мајдану, далеко од погледа одраслих, било је најскровитије, а уз то деловало је некако планински, а у сред града, па је било и скијања. Изградњом нове спортске сале Давидовићеве школе овај простор је сасвим изолован и пресечен. Као једна од последњих, коју у ужем делу града деца још увек озбиљније користе, остала је Улица Јоакима Вујића, којом се спуштају до некадашње штампарије.

Чудо детињства

Не знам где је вама санкање било најбоље, можда на Плавинцу, Златном Брду, низ Партизанску, у Милоја Ђака или Максима Горког, на падинама према Језави... сигурно ћу некоме да се замерим, јер је немогуће све стазе набројати, али знам да је мени најдраже било на Ловачком брду. Могуће, јер сам ту први пут окусио снег, научио да управљам санкама и први пут гледао у небо над Смедревом испуњено безбројним пахуљицама које су падале по мени. Тада сам осетио прво велико чудо детињства које снег носи у себи. Чудо, које је чак и у онима равнодушним, спремним да на све у животу огулају, остављало трачак наде за будуће осмехе, одушевљења, радозналост.

Давне 1885. године Вилсон Бентли, кога су звали Пахуља, успео је микроскопом да открије, а затим да годинама фотографисајући, и сам задивљен, људима приближи чудесан микро свет безграничних комбинација кристала снега, који настају око зрнца прашине. У средишту сваке пахуље видео је трунчицу која је могла доспети из свемира, гротла вулкана, пустињске олује, поветарца са Анда или димњака вашег комшије.

Шљапкајући укочених корака по мартовској бљузгавици, неуспешно се трудећи да не испрскома панталоне, заправо посматрамо лагано нестајање последњих остатака прочишћујуће зимске белине и незамисливог мноштва непоновљивих пахуља. Последњом сигурном везом са чудом детињства.

Фото Славиша Панић

Црвени петао

Момчило Думић, Мома фризер, има близу 73 године. Сећање му досеже у период када је некадашња велика заједничка нам домовина била уређена као краљевина, зајим кроз „златно доба“ самоуправној социјализма, па до мрачних деведесетих година. Једанаест година је у пензији. Али је и даље активан и вишалан фризер, мада себе назива фризером – бербериним. Тако је научен код Горње ваје, где је учио занат. Када је 2000. године отворио фризерску радњу назвао је „Црвени петлао“ да би сачувао успомену на овај део града, а и зајмо шито је, каже, његов отац кумовао њим имену.

Пише: Ивица Ишић

Где су људи ту су и приче

Мома се сећа, тек понеком старијем Смедеревцу познате, анегдоте о Црвеном петлу и начину на који је тај потез између Царине и Папазовца добио такав назив. Каже – по локалу на самој међи данашњих улица Војводе Миленка и Стеријине.

Људи дођу и оду неким природно нам знаним током. Прича о Црвеном петлу остаје, траје и пробија се са колена на колено. А ова је о некада чувеној гостионици која није имала никакво име на врху исто тако чувеног и познатог баба Јаниног брда. Момчило памти када се у ту безимену кафану право са улице улазило на врућу ракију, са кафом и ратлуком преко тога:

„То је била кафана код горње циглане. Држао ју је извесни Александар Цветковић из Вучака. Мој отац Страхиња, који је био обућар, оженио се 1937. године. Страхиња, тако, оде једном да пазари нешто за ручак. Неко недељом изађе у кафану, неко не-

Александар Цветковић, први власник кафане Црвени петлао

Чувар успомене на Црвеној петли – Момчило Мома Думић, берберин

дељом изиђе на пијаци, али у пролазу се морало свратити у безимену кафану како би се макар друштво поздравило и питало за здравље. Увек су се старије генерације из краја налазиле у кафани. И, тако, тог врелог летњег дана решио Страхинџа да сврати, али само на једно пиће, да се окрепи. Пијаца је била у центру града, а он је својој госпођи, а мојој мајци, носио намирнице да спреми ручак. Међу недељним потроштинама се, осим јаја, сира, кромпира, нашао и један агилан певац црвене боје. И тако се уместо једног, недељно дружење претвори у неколико пића. Док је отац пио и ћаскао са кафанским пријатељима и познаницима овај петао се одреши и поче да скаче са стола на сто кукуричући без престанка. Једва су га ухватили...”

И отад су, кажу комшије, након овог волшебног кукурикања, прво кафана а потом и овај део града добили име Црвени петао. Кафана је успешно преживела и пребродила Други светски рат, након кога је затворена. Као кафана.

Цветковићима кафана у крви

Према причању Милосаве Миљчевић, ћерке Александра Цветковића, кафана „Црвени петао“ зидана је 1932. године, према плану који је издала тадашња управа Смедерева. Од Александра ју је наследио Танасије Цветковић, чувени смедеревски конобар несталног духа. Од њега је наслеђује Синиша Цветковић, такође конобар. Рекло би се да је Цветковићима кафана била у крви.

Тако је било све до 1966. године, када је Синиша продао и плац и кафану која дефинитивно одлази у историју. Јер, то није била само кафана. Одржавале су се ту омладинске игранке, партијски састанци комунистичке омладине, конференције, аналфбетски тецајеви... Једно време је „Црвени петао“ био замена за Дом културе на Царини, који ће тек касније бити саграђен. Својевремено је био чак и амбуланта...

И, како то у животу бива, зуб времена је почео да изједа зграду, сећања да бледе, цигле да се обрушавају под теретом испредених прича, деценија и генерација. Од некада културне кафане остала су још само два спољна зида и понека цигла са стране. А баш између тих зидова налази се подрум у којем су Цветковићи чували бурад са вином и ракијом.

Баба Јанино брдо

А одмах ту, иза угла некадашње кафане, уздиже се свима познато, препознатљиво гордо Баба Јанино брдо. На њему су се наши дедови, па очеви, на крају и ми санкали, а врло могуће да ће и наши наследници уживати у зимским радостима. На њему су се рађале прве средњошколске љубави и палиле прве цигарете. Играле се кликери, размењивале самолепљиве сличице. Баба Јанино брдо – место нагомиланих успомена и догоровштина.

„Ту су били виногради, воћњаци и баште. Само две куће су пре педесетак година ту постојале. Једна од њих била је баба Јанина кућа, која је живела са човеком кога смо ми оловљавали једноставно са дека. Сви смо ми били њена деца, а брдо је сасвим спонтано добило назив по њој. Можете да знате или не знате где се налази „Црвени петао“ или Баба Јанино брдо, али не можете рећи да нисте чули за ове две тачке у нашем граду“ – сетним гласом натопљеним носталгијом завршава своје присећање Мама Фризер.

Смедеревске литије

Милан Стојимировић Јовановић

Ускршња прича

Негде сам читао изреку, која гласи: „Ко није видео новосадске литије, тај није ништа видео!“ – а ја вам кажем: Ко није видео смедеревске литије, тај тек треба да иде да их види!

Од искона, на други дан Ускрса, ми Смедеревци, најбољи грађани на свету, износимо своје литије у поље са таквом помпом да нам се, због тога, околне паланке по мало чак и смеју а многи сељаци из околине па чак и Ковинци дођу да виде то чудо. Али ми носимо своје литије без обзира на те шеге, јер верујемо да су Бог и свеци и онако од вајкада наклоњени нашем граду те да им не треба ускратити никакву почаст. Узалуд ће неко рећи да су Смедеревци несложни и свађалице и да је онај Грочанин, кад му је неко наш, на нашем лепом Кеју, гневно узвикнуо: „Марш бре, Циганине један!“ – одговорио с правом: „Ако сам и Циганин, носим Смедеревац!“ – Ништа од свега! У нашој је вароши постојала пословица: „За љубав друштва и Џоца у апсу!“ – Наша је крилатица: „Ми па ми, браћа Смедеревци!“ – Јер Смедерево има нарочит ваздух. То је место у коме не успевају ситне душе. Зато наши суграђани и носе надимке Кесеџија, Бизмарк, Слон, Буздован, Курсула, Чемберлен...

Као да сад гледам наше литије од 1914! Излазимо из цркве и спуштамо се ка Дунаву тачно утврђеним редом. Напред општински пандури са кривим турским сабљама још из прошлог века. За њима на једно дванаест корачаји, општински кварталник Ђока Пљоска, сасвим званичан са својим тешким дреноваком. И онда се ређају барјаци: Барјак виноградар са „образом“ Св. Трифуна, виноградијског покровитеља, па барјак зидача (који носи чича Иза Дунђерин, сав блажен, обучен у своје беле македонске цоке), па барјак ђурчијски, казанџијски... Сви ти ситни барјаци, које носи по један човек, промичу један за другим: ђебапчијско-буреџијски, барјак сензалски, барјак рибарски, и, најзад, барјаци појединих породица. А тек за њима иду велике заставе, читава шаторска крила, права једра: житарски, опанчарски, бакалски, (који је тако тежак да га шесторица једва гурају пред собом, знојећи се и псујући само мало пристојније него четвртком, на пијаци. А устабаша бакалског еснафа, чича Јова Ера, иде крај њих, у героку, са жутиим полуцилиндером и обазриво, ужички, пази да се златне кићанке не би вукле по калдрми).

За њима следе, у два реда, носачи рипида, у црвеним стихарима извезеним златом. Они промичу скромно оборене главе. Између њих, један хипођакон удара у неку велику клепетушу, равномерно. На пристојној раздаљини, ево и попова. Са иконама и крстовима, испред којих ђакон

кади златном кадионицом... То све нема више никакве везе са данашњицом. Чини вам се да гледате једну византијску поворку кад је Смедерево било Ефтеријон, пре толико векова! На свима тротоарима, по-матрачи скидају већ капе и наш г. прота, у новој одежди слезове боје, под гримизним небом на коме пише: „Свјат, Свјат, Г-од Саваот“ и које носе четири снажна, голова носача (представници четири главне смедеревске махале: Језавске, Копчарске, Горње и Бугарске), благосиља на све стране, тихо ступајући... За њим иду начелник окружни и председник општине, председница Женског Друштва (с тепелуком и у пурпурној кадифеној шкуртељки, која је тако задигла шлеп да јој се види жипон и две беле сукње), затим аустријски конзул, покојни Бела фон Ерфи (с цилиндром и белим рукавицама), па командант града са официрима, чиновништво са госпођама и онда – „остало грађанство"... А звона звоне и са Редута бију прангије, док попови, црквењаци и певачи поју: „Христос Воскресе“...

Пролазимо поред „Лафа“, где нас са чекује једна гомила месних кицоша и „атеиста“. Професор Калман, управник царинарнице г. Дупло-Голо, стари Цинцарин Калкаљера, житарски посредник Руфа Мешулаам, путујућа глумачка дружина, која је баш поседала уз кригле, и неки Београђани. Они устају и поздрављају нас, скидајући капе, а ми промичемо, уверени да смо их оставили задивљене, све ногу пред ногу, док не дођемо до Соларе...

Ту се наша дивна поворка преполовљује. Г. прота отвара свој сиви, свилени сунцобран, носачи спуштају небо и барјак. За мало, и ми ћемо, у много мањој групи, равним цариградским друмом, ка пољима и виноградима, без барјака, без рипида, без званичних представника, који се враћају у „Лаф“. Стари Газда Јанићије Цандар ће хитати на ручак, да би нас, одморан, дочекао пре повратка на другоме крају вароши, кад однесемо литију. Отмене даме ће поћи да одахну и да се „разшнрирају“ до тог тренутка; начелник нас више неће видети, пошто човек ни онако не воли „мајмунаде“. Барјаци, рипиде, небо, све ће нас то сачекати пред неком кафаницом на другом крају Смедерева, код Шуматовца или код Девет Југовића и, кад се будемо враћали, ући ће са нама поново у чаршију, тако да ће сељаци и други, који то не знају, мислити да смо ми, са свим тим тешким украсима, чинили опход кроз цео атар.

Идемо крај Дунава, све лагано, у стопу, певајући. Расцветане врбе нам машу својим жутиим границима а дунавац нам доноси њин лаки, слатки мирис, који гали, узноси и као да и сам поје: „Христос Воскресе“... Још нас прате звона и прангије а цео друм је јутрос два пута полила општинска прскалица, те је милина пешачити кроз зеленило. Кварталник ипак зато не стаје

да опомене циганске жене да не пуштају „шлепове“ и много не дижу прашину. У исто време, он јури децу која иду сама уз литију а не знају тропар и не певају... Хоровођа стално уз пут моли неког чича Ђуру Црногорца, надзорника месних амала у Државној Солари, да не пушта и сувише свој јуначки глас, него нека само секундира, јер иначе квари хармонију. Овај, у живописној ношњи, са токама, са јатаганом за појасом – који је, вели, скинуо једном црном Арапину кад му је „ошјека“ главу, на Граову Лазу, – одговара хоровађи сукањем бркова, искашљавањем и презрењем:

– Убила те армија, човече, мучи! Не дирај ме пред овим ђурђевим народом да не гријешим душу баш на Ускрс у сред бијела Јеринина Смедерева!

На првом запису, који је на имању породице Марић, под једним старим орахом, сред винограда, одржи се кратак молебен. Ту лака гозба прекраћује мали одмор. Служе нас младим сиром, јуче донесеним из Липа, медом, хладним печењем и пивом. Али је већ овде прави лом. Ту су нас дочекали и продавци јестива и пића: – буреџије са својим тепсијама, шкембари са својим шерпењама, бозације са својим кантама, долдурмије, алвације, погачари; – читав један свет малих шићарџија овде прави свој богат пазар. И већ се јављају сукоби. Пандури ено склепташе једног пијаног сељака из Ландола и везаше га његовим рођеним тканицама па га бацише у шанац (да га не би прегазила каква кола); Неки млади љубоморни муж опали својој жени шамар пред самим освећеним дрветом и њој спаде фес!

– Мачланска посла, рече на то неки галантеријски калфа, који је и био повод за овај изгред, али се одмах угура у гомилу и заустави се тек негде око попова...

И попови, већ бришући браде и бркове, захвалише домаћинима и пожелеше им добар берићет, срећу и напредак, здравље и весеље. Они навлаче одежде и узимају ствари, које им стари Марин доноси из куће, где су биле склоњене зарад сваке сигурности, и додаје им их с поштовањем. Црквењаци позивају певаче, који не могу да се дигну са стола. Веле људи:

– Осолисмо се, станите да попијемо још коју!

На крају крајева, литија ипак иде даље, само се сад пева и веселије и јаче. Сунце је отскочило за још три копча и нагиње подну, али слатки ваздух раздрагава и купи зној са голих глава. Чича Васа Јагодић, најсрпскије срце које сам икад видео, иде наредо са поп-Ђоком и носи, са ведром побожношћу, икону која представља „Рождество“, оковану у злато. Његов је осмех блажен. Он стално почиње песму, неуморан, павши у занос... Литија је сад нешто мања али је и народскија. Стари паори и рабаџије, који је прате, уозбиљили су се у својој плавој чохи, са свиленим гајтанима. Они цене уз пут њиве и проричу добру

жетву а кмет-пољак, који води бригу о општинским добрима, пастувима и биковима, иде међу њима и замеће политичке разговоре. Младе занатлије, који су још социјалисти, заостају да би могли да пуше а да не ражљуе г. проту, а за нама, у поворци кочија, чега и фијакера, прате нас кметови, старије газде с њиним женама у новим либадама, неке локалне кокете и млади Цинцари, док маса „нижег сталежа“ узмиче испред тих кола да не гута прашину и збија се као крдо уз оне који напред журе... У даљини се назире још један низ кола, у шали названа санитетска колона. Њих општина смедеревска шаље за оне своје грађане који се овом приликом тако изопијају и да их одвезе на општински сењак, где ће их у току дана разазнати и узети на даље старање њихове породице...

Већ је врло топло, али сложна песма и даље одјекује. Главни је запис у Краљевоме винограду, чија се парадна капија, широм отворена, помаља иза липа. Стара авенија, засута белутком, почишћена је и ми ћемо за десетак минута бити пред Дворцем. Ту је главни смедеревски запис, установљен још од Кнеза Милоша. Под тим орахом он је некад љубио Циганке и Селевчанке, а сад је ту свето место. Све је пусто. Дочекује нас само управник са послугом. Старо дрвеће шири неку неразумљиву песму о својим некадашњим, моћним господарима. Михаило, Милан, Александар, сви су овде некад трагично волели! Никога нема више! Ох, кад би мртве ствари могле да проговоре! Занимљи-

ве бисмо приче од њих чули о љубавима својих кнежева. С једног балкона нека стара дворкиња, у црнини, гледа доле кроз лорњон. Ветар носи њену седу косу и она мисли о нечему што ми не знамо. Мало-мало, па она тару рубцем свој бледи нос.

Али су попови већ стали пред стари грм, реални и безобзирни као и народ, и молитве су почеле. Као с неким респектом, сад их читају разговетно и тихо, жалосно. Певање је уједначеније. Дошло је некако свечаније, лепше... За који тренут, молебствије је завршено. Седа се опет за дуге, огромне столове. Једе се много, пије се много, али се ћути као на даћи. И заиста, цела ствар узима најзад обрт једног парастоса и једне даће, јер се овде нема ни коме захвалити ни коме наздравити. Ено Стојана Врањалије, како „накићен“ и сузних очију, уздиже чашу. Друга рука му дрхће, бела као да је од гипса; Он не зна шта ће с њом, задева је напослетку за свој снежни силав и вели:

– А сад, народе, ову чашу за спокој душу им!

И сви устају и пију а краљевски момци доносе вино великим баштен-ведрима, којима се полива цвеће, и сипају немило-срдно, нуде, наливају на силу. И народ пије, а онај његов празнични задах, онај мирис на нове гајде, шири се око њега. Радници, Цигани, чиновници, сељаци, кметови, жене, деца – сви једу хладно, масно овнујско месо и пију. Многима су очи већ закрвавиле, многи су већ обневидели, али пију. Пије народ, једе, као да је од једном открио оно

„пусто масло“ из приче, које су некад тирани збирали из његових чабрица и – жути. А Стојан Врањалија суче свој дуги седи брик и нуди људе око себе.

– Наши су били, неје баш онако требало! вели он.

– Како? питају га неки, као из просто-душности.

– Би како би! одговара Врањалија.

Стари Краљев виноградија му налива нову чашу јаке малаге а он га пита:

– Жива ли му још мајка, несрећница? А?...

Онај му нешто прошапута.

– Жива! настави Стојан. За њу ми гује понајвећма жао! Мајка је мајка!

Жена га мува у ребра да се не замери властима, не што би га збиља оне казни-ле, него је и њу саму обузело неко језиво заучешће, а он пали цигару на велику филибарску муштиклу и плаче. Суза му сузу стиже. Такви су Врањанци, таква је сва Јужна Шумадија наша!

– Тако ти је то у ову нашу пусту, бесну Србију-слободију, закључује он. Нећеш ли с моду, заврну ти шију као певцу. Овој ти је неприкосновена земља...

А на врх те страшно дугачке софре, за којом седи преко сто душа, попови већ завршују. Са иронијом, преко свог тањира пуног костију, г. прота гледа у једну свињску главу из које ђакон, још при апетиту, вади перорезом мозак.

– Доста, оче Живко, доста, вели му он с мирном, тупом мином сита човека...

И свима горе очи, сви су некако раздрагани после овог пира. Многи већ седају на траву и шире филиме, спремни да се предаду сну у сеновитом краљевском парку, који мирише од боровине. (А жене им поседале очајно чело главе и чувају им ципеле да их неко не изује у оној општој гунгули. И њима се слава, али пошто је народ безобразан, оне више воле да буду на ногама, спремне на одбрану, оружане амрелом.)

Г. прота већ седа на општински фијакер и враћа се у варош: он сматра да је одужио своје и пред Господом и пред Смедеревцима. Ми се збијемо око најстаријег свештеника, поп-Ђоке, и полазимо даље. Поп-Милан запева да се заори међу оним тужним зидинама једно громко „Христос Воскресе“, али нас сад нема ни стотинак. Многе је оборило пиће те не могу да иду и да хоће. Многи траже што гушће жбуње да се сакрију од пандура и на тенане наспавају, јер ови иду као ђелати, склептају људе и бацају их на кола као ђакове и терају их низ брдо, у варош, у Смедерево.

Изразимо на другу дворску капију и идемо кроз хладовите путиће, преко брда. Наша песма је сад – чисто вино. Осећамо како мирише глог и дишемо из пуних, угрејаних груди. Испред нас се разликују шеве а поп-Милан стално почиње: „Христос Воскресе из мртвих“... чило, моногласно, несташно, као да ово нису литије хришћанске, него веселе дионизијске свечаности, пролећне. И сад цела поворка прихвата ту химну у којој се говори како је Спаситељ смрћу победио смрти и ако би неко радије запевао „Мре-ну-рибу“ или стару песму смедеревску о „Титри и Неранци“. Омарина долази још несноснија онако пијаним људима. Зној капље са свих лица. Чика Васа Јагодић пева уз поп-Ђоку, који је сад наш предводник, а вратне жиле му набрекле од напора и узхита. Пред вилама и виноградским капијама изишла чељад и служи нас вином и водом, пошто нико ништа више ионако не може да једе до вечере. Зажеднели људи се отимају о крчаге и у великим гутљајима уживају у пићу које им је у вољи а други им их отимају са уста.

Уморни, ми већ силазимо у варош. Из њеног горњег дела је пред нама пукао диван поглед на Годоминско Поље и „тихо“ Дунаво, на старе Јеринине куле и нашу белу цркву, на шумовита острва и плодни Банат, које све поп-Ђока патриотски благосиља с брега... На свим капицима излећу пред нас једре младе и девојке Горњомалке, са цвећем за зулфом и посипају нас житом, кукурузом и бонбонима, да би молба наша имала за последицу изобиље у свему. Износе жене пуна сита и бацају се на нас пуним прегрштима а ми хватамо та знамења у шешире и јагмимо ко ће их више нахватати да их однесе кући девојкама за врачање а женама као неку нафору.

Али сунце постаје све јаче и пролећна врућина све несноснија. Калдрма просто гори. Ми смо већ опет у чаршији и сад само чекамо да се иза сваке куће појаве наши барјактари и небоносци, да би се што пре церемонија завршила и да бисмо се што пре вратили кућама да причамо. Сиромаш поп-Ђока, наш тридесетогодишњи парох, душа од човека, са брадом пожутелом од дувана, већ зазире и мисли у себи, да се није у Смедереву десила нека несрећа. Изложен вечитим сплеткама своје сабраће, он никад није постао наш прота, па се можда уплашио да опет није по среди неко поповско масло... Чика Васа Јагодић, који је имао амбицију да с њим, под небом прође низ чаршију, као човек који је патриције и који чува лепа предања смедеревска, осврће се на све стране. Ђура Црногорац говори Динку касапину, једном старом Призренцу:

Грдне бруке! Да нас Бог убије! –

Те нам никог нема у сретање –

Чини ми се није Смедерево

Већ га султан опет покорио!

Он држи руку на јатагану и Динко му одобрава, из страха...

На сред мале пијаве већ су се опет упарадили Цинцари и њихове жене, – Стеријадис, брадати Танаш, Димитрећи, баба Фикиковица, – и други старији, отменији грађани, читава једна кита најодличнијих Смедереваца. Они нас ту чекају да нам се придруже, како би опет могли у помпи ући у цркву. Звона сва звоне, прангије опет туку. Месни фотограф, Хаџи-Николајевић, Битољца, погребно се и снима литију, која силази низ брдо. Али сви смо збуњени.

– Где је небо? питају поп-Ђоку очајно.

– А ста сте радили со барјаци? пита њега кир-Танаш, сав блед и унезверен.

Били смо сви као омамљени. Пожурисмо цркви као да нас јури плусак, неми као да доносимо мртваца а не литију...

Брука пуче, али тек сутрадан. Наши барјактари, чекајући нас, запише се у некој кафани и пошто нису имали чиме да исплате своје весеље, они оставише кафецији, (шта више некоме Пожаревљанину!) црквене барјаке и небо у залогу... Срећа је што је после наишао велики европски рат и други покори, јер би ова смедеревска брука, о којој су чак писале новине и у Београду, имала за нашу варош недогледне последице. Били би не само смењени тутори, него би нам се још и данас смејала цела Србија, пошто је кир-Танаш стао на гледиште да једна цинцарска депутација треба да оде у Београд и тужи попове Краљу и Митрополиту.

(1919.)

sve
na
jednom
mestu

alati

rasveta

“METALING P.U.T.” d.o.o.
Šalinačka bb, Smederevo
tel./fax: 026 640 750
026 228 815
office@metaling.co.rs
www.metaling.co.rs

О прошлим људима и временима

Стијаро њобдје је својеврсна историјска читанка Смедерева. Да је ипак, сведоче њриче које у Смедеревском маџазину објављујемо, јер, судећи њо људима којима је њоследње коначишће, Стијаро њобдје одавно је завредело да њосијане историјски сиоменик нашег њрада. И културни, који ће леио сведочишће о нама.

Пише: Александра Бојдановић

Ову, последњу причу о нашим суграђанима који су свој вечни мир пронашли на Старом гробљу у Смедереву, замислила сам мало другачије од осталих. До сада је било речи о великим и значајним Смедеревцима који су на неки начин задужили наш град. Последњу причу посвећујем свим оним „малим“, обичним, али никако мање значајним људима са ових простора који можда нису стигли да се упишу у књиге великана, али који су такође оставили трага да су били и постојали. Живели су и радили у нашем граду, а породице многих од њих и даље су овде. Сви они, можда још више него они „велики и познати“ Смедеревци чинили су срце грађанског друштва нашег града у минулим деценијама и вековима. Данас су, да о томе сведоче, остале њихове надгробне плоче. И приче о неким од њих...

Нинићи

Једна од породица тих „обичних“ људи била је **породица Нинић**, а њен најстарији члан Милија сазидео је, крајем двадесетих година прошлог века, хотел у Смедереву. Он је био власник обвезница на име ратне штете. Продао их је и тим новцем и зајмом који је узео од банке почео да гради хотел у самом центру града. У то време Милија је био на дужности начелника у Министарству грађевина у Београду и у Смедерево је стизао да дође само недељом. Зато је послове градње на себе узео његов најмлађи син Иван. У сећањима, Иван је остао упамћен као кршан, усправан... стамен момак чији је надимак био – Соко. Остало је забележено да је, пошто је у време градње хотела имао само деветнаест година, суд морао да га прогласи пунолетним пре времена, јер се тада пунолетним постајало са навршеном двадесет једном годином живота, како би могао да се упусти у послове градње и надгледања радова на хотелу. Па ипак, иако тако млад, успео је да изгради лепо здање са четрнаест соба на спрату и великим рестораном у приземљу. Први закупци хотела били су Мика Торбаровић и Милан Младеновић. Касније је Милија ресторан поделио на пет мањих локала па су их Нинићи издавали кафецијама, берберима, трговцима... Овај хотел и даље постоји на истом месту, мада је млађим генерацијама вероватно познатији као „Галерија Нинић“ на фонтани.

Нинићи – Милија, његова жена и оба сина са супругама – сахрањени су у породичној гробници на Старом гробљу, а њихови потомци и даље живе у Смедереву.

Оплакивање тужних родитеља

Неки наши старији суграђани желели су да иза себе оставе и слику своје породице. Тако су, заувек заробљени у рамовима, остали да се смеће – свечано обучени, црно-бели људи који као да пркосе смени доба и времену које увек дође по своје. Свештеник Радисав Крупежевић је пожелео да после преране смрти свог јединца на слици на његовом споменику прикаже и себе и своју супругу и тако заувек остане поред свог детета. **Никола-Кока Р. Крупежевић**, ученик III разреда смедеревске гимназије умро је 29. IX 1923. године а „*спомен овај подиглоше своје милом сину, јединчету своје и себи за живота свога тужни родитељи Милица и Радисав Н. Крупежевић*“

Гробница њородице Нинић

А о неким, као сведок да су били и постојали на овим просторима, причају њихове надгробне плоче са уклесаним записима из њихових живота. **Коста Павловић** био је трговац, а на његовом споменику, већ испраном од времена, и даље стоји запис који смо покушали да вам пренесемо у оригиналу: „*Коста К. Павловић, трговац овдашњи, рођен у Колару 1861. 8. септембра. Пресели се у вечност 23. маја 1895. године у најбољем добу свога живота. Њега оплакују тужни родитељи отац Кузман, мати Живана, брат Никола, сестре Живка и Десанка, супруга Захарија, кћи Илинка, синовац Милија. Новембра 1895. године, Смедерево*“

Они које је живот довео и одводио

Живели су на овим просторима разни људи – богати и сиромашни, часни и нечасни, доброћудни, вољени и они намћорастии али праведни... Неке је пут у овај град на обали Дунава донео из далека. Стигли су са свих страна света, а срећу, свој живот и на крају вечни спокој нашли баш у нашем месту. Учитељица **Јелена Јефимовна Пињкова** рођена је у далекој Украјини, а за собом је

Гробница Кости Павловића

овде оставила супруга и малу ћерку који су јој и подигли споменик. **Мија Стојиљковић** рођен је у Турској, а умро је овде давне 1889. године. О пореклу неких наших бивших суграђана остали су да сведоче само необични изгледи њихових споменика и њихова презимена. Такав је случај са **Антонијем и Маријом Балзарено**.

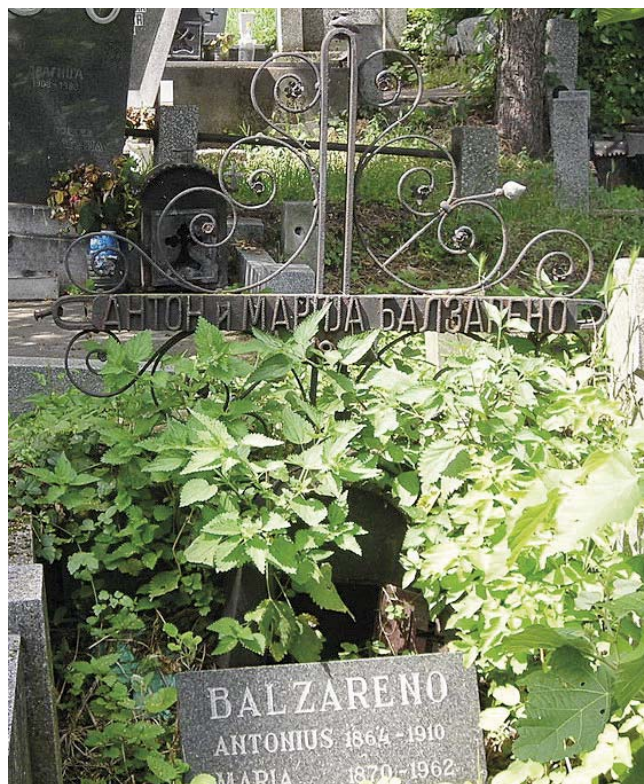
Многе је, са друге стране, пут однео даље од Смедерева, па нису стигли да се врате – својом или вољом непромењивих околности. Ипак, ако су оставили овде породицу, њихови их нису заборавили и на споменицима су их поменули – да ако нису за живота бар у смрти сви буду именима побројани заједно. Породична гробница **Тиосављевића** сведочи о томе. Њу је својим родитељима и браћи подигао Богдан Ф. Тиосављевић, поглавар рески. Његов отац Стојан умро је 1917. године у Ашаху као ратни заробљеник.

Савременик свих времена

Близу цркве сахрањени су протојереји који су јој за живота служили и њихове породице – **Милан Ђ. Влајковић, Алексеј А. Ломиновски, Филип Благојевић**... нека им је свима миран починак.

Цвета Томић бавила се, по некима, најлепшим занимањем на свету. Оно је вероватно због тога и поменуто на њеном гробу – да је они у чијем је доношењу на свет помагала не забораве. Била је бабица, добротворка смедеревске цркве и почасна чланица дома слепих. Умрла је 1963. године.

Немогуће је поменути све људе који су овде провели време које им је на Земљи дато, ни оне које је пут нанео на ове просторе а које је смрт затекла у Смедереву па су заувек остали на Старом гробљу. Све трговце, лекаре, кафеџије, чиновнике, учитељице, лимаре, пекарке... то није ни био циљ ове и претходних прича. Ово је покушај да се од заборавља отргну и сачувају људи који су

Гроб Антонија и Марије Балзарено

Гроб Цветице Томић, бабице

некада постојали на овим просторима, записи и приче које су остале иза њих, можда и понека анегдота... Старо гробље остаје савременик свих времена која су прошла – неми сведок доба када се другачије живело, радило, па и умирало. Оно је историјска читанка из које се о Смедереву може научити много. Само ако буду постојали они који ће желети да из ње, бар понекад, читају.

Имање посвећено једној жени: Анђинац

„Порез, коју од нас наша лењоси најлаћује, два ћућа је већа од оне коју држава ћиражи, а оне ћорезе које од нас наша сујетиа и наша лудоси најлаћују ћири ћућа су, ако не и чећири веће од државне...”

Овако је трговачку младеж, и не само њу, пословицама за животне мудрости саветовао Никола Димитријевић. Више но њих, читавог живота подучавао је себе слушајући мудрије и искусније, и учећи од њих. Но, овај угледни Смедеревац упамћен је и по необично исказаној љубави.

Записано

Никола Димитријевић: дипломирани економиста, банкар и писац, рођен у Врању 1871, умро у Смедереву 1952. године. У смедеревској Кредитној банци почео да ради као књиговођа, био је заступник управника од 1902. до 1912, управник од 1912. до 1919, и директор од 1920, до 1938. године. Овај рођени Врањанац, као државни стипендиста, завршио је Трговачку академију у Бечу. Занимљиво је да је Никола обављао сваколике послове по Бечу, али да је тамо отишао са 700 српских динара. Вратио се са манирима, непрекорно дисциплинован и увек прецизан. Како је другачије и могао као немачки ђак.

Као директор је и пензионисан. Кућу је имао у Кнез Михајловој улици број 6, на месту где је данашњи Тржни центар „Дон жон два“. Ту је купио плац од двадесетак ари, са помоћним објектима. После рата му је комплетно имање одузето. Његов унук, Небојша Димитријевић, поднео је захтев за реституцију, али то је већ нека друга и дуга прича.

Ово је прича о једном Врањанцу и његовим навикама, о човеку који се својим надахнућем и прегалаштвом успиње из једног staleжа у други.

Никола Димитријевић је у листовима објављивао есеје, приче и песме. Аутор је књига: „Споменица педесетогодишњег рада смедеревске кредитне банке“ (Смедерево 1929), „Смедерево“ (Смедерево 1936 и реиздање 2008), „Породична споменица“ (Смедерево 1938, реиздање 2008), „Под смедеревским небом“ (Смедерево 1940, реиздање 2008). У рукопису су остали „Аманет“ и „Пословице и савети за животне мудрости“.

Анђинац

Зашто набрајање свих ових података?

Па, Димитријевићима је све ово набројано била само окућница. Увертира. Пролог.

Никола Димитријевић је много познатији по томе што је по својој супрузи Анђи, коју је просто обожавао, назвао породично имање Анђинац. Сећају га се старије генерације Смедереваца. Ако су, можда, потиснули из сећања, подсетићемо их овом причом.

Анђинац се простирао на импозантних 36 хектара. Летњиковац, шуме, њиве, породично огњиште, послуга, помоћне зграде, воћњаци, виногради... Комплетан садржај. Али, опет ништа на том имању није било сувишно или расипно. Нема поузданих података колико је људи било упуслено на Анђинцу. Димитријевић је свакако био велики газда и челебија. Био је дубоко религиозан. Волео је породичан живот. Финансирао је штампање разгледница са сликом свог имања. Пошто је од старог Смедерева Анђинац био удаљен око четири километара, та разгледница није имала никакву практичну намену. Направљена је да некадашње

Анђинац, сведочанство једне велике љубави

велегаздинство Димитријевића не падне у зачарани круг заборава. А можда и да тако потврди своју љубав према супрузи Анђи.

Анђинац је заузимао део земљишта на коме је касарна, онај код бојевог брда. Обухватао је и део земљишта на коме се данас налази Ново гробље. Тада се, до вароши путовало чезама. Иако је Никола био један од ретких мештана који је између два светска рата имао ауто, чезе су биле господственије, ауто би био нешто као разметање и приказивање статуса.

Никола је имао тројицу синова. Најстарији је био банеолог, бањски лекар у Нишкој Бањи, средњи син је правник, док је најмлађи био инжењер машинства. Академска породица.

Интересантно је да је и Анђин отац такође био Врањанац. Постоји једна прича која датира из турских времена о Анђином деди: Дошао турски жандар у село по неки данак. Пошто се пристојно најео и напио како доликује господарској класи, овај заптија је пожелео и да се погости неком женом. Српски гуњ и опанак одувек су недрили храбре и достојанствене људе. Тако, Анђин деда обећа Турчину да ће му довести жену за ноћ, изађе из веранде и узме јатаган. Како се поклатио турском заптији овај простодушни човек, устајући, извади нож и убије душманина. Након овог догађаја Анђин деда направи пребег преко границе у Ресавску Медвеђу.

Поуке

Никола је као личност био изузетно штедљив, водио је рачуна о сваком динару, можда и због тога што је дошао са југа Србије. Одмерен и разборит. На Смедерево је гледао као на један добро

развијен пољопривредни град. Предлагао је да се изграде велики рибањаци у Годоминском пољу, где је текла Језава, да се изграде фабрике за конзервирање воћа. Навео је податак да је Смедерево годишње извозило хиљаду вагона грозђа.

Тачно се знало време дана када је овај банкар излазио у шетњу по смедеревској царшији са супругом Анђом, она с кишобраном он с нахереним полуцилиндром. Знао је како се улаже, знао је шта то значи домаћинско пословање. Осетио је да капитал није био у новцу, прескупим пролазним задоволствима или у кућама, већ да је истински капитал у земљи. Земљу не можеш да спалиш, нити је може земљотрес уништити, ту је где је и траје – имао је обичај да збори. У свакодневном животу се јако угледао и ослањао на филозофа Бенџамина Френклина. Непрекидно га је цитирао у животним ситуацијама у погледу марљивости.

„Не расипај узалуд време јер је оно материјал од кога живот се гради.“

„Када видиш неки производ да је јефтин ти се запитай зашто је јефтин.“

„Уђи у галантеријску радњу, видећеш хиљаде лепих, финих стварчица, можда ти се чак учине и јефтиним. Но, ако ти не треба – скупо је.“

Ово су само неке од идеја водила којима се у животу руководио Никола Димитријевић. И својим их животом и успехом потврдио.

Ивица Илић

ELDORADO TOURS

ŠPANIJA
PAKET (9 NOĆENJA + BUS PREVOZ + OSIGURANJE)
JUN OD 239 EUR / JUL OD 305 EUR / AVGUST OD 285 EUR

ITALIJA
PAKET (9 NOĆENJA SA DORUČKOM + BUS PREVOZ + OSIGURANJE)
JUN OD 199 EUR / JUL OD 245 EUR / AVGUST OD 245 EUR

TURSKA
PAKET (9 POLUPANSIONA + BUS PREVOZ + OSIGURANJE)
JUN OD 175 EUR / JUL OD 195 EUR / AVGUST OD 195 EUR

GRČKA
PAKET (9 NOĆENJA + BUS PREVOZ + OSIGURANJE)
JUN OD 99 EUR / JUL OD 179 EUR / AVGUST OD 249 EUR

EGIPAT
PAKET (10 POLUPANSIONA + AVIO PREVOZ + OSIGURANJE)
JUN OD 235 EUR / JUL OD 249 EUR / AVGUST OD 249 EUR

KONTAKT:
026/645-820
026/645-821
email: eldorado@sohosistem.net
site: www.eldorado.rs

Аутобуска

Пре него што наставите читање ове приче добро погледајте црно-белу фотографију.

Можете ли на њој препознати Смедереву?

Наравно. Дунав, старији од свих памћења, и Тврђава на његовом рамену оно су што ће надживети и наша сећања. Све остало, углавном од људи остало, кратко је века.

Хајдемо даље. Можете ли растумачити на истој овој фотографији који део Смедерева описује? Иако је наслов-издајица већ све рекао, ипак – можете ли га заиста на њој препознати? Зграда у горњем левом углу може помоћи, јер још само она, уз Дунав и Тврђаву, стоји од тог времена. Мало ко, додуше, скрајне данас поглед на њу јер нас пут ка Аутобуској увек пожурује. Неће мајстор нас да чека.

А година је 1960. Избледела су сећања па ни фотограф не може да каже шта је у црно-белим баракама било. Неко предузеће можа? Или радничке бараке што би се по дрвеној оградници могло судити? Куда ли се онај човек на мотору запутио?

Избледела су сећања. Остала је фотографија.

И ту је овој причи крај.

... а данас Аутобуска.

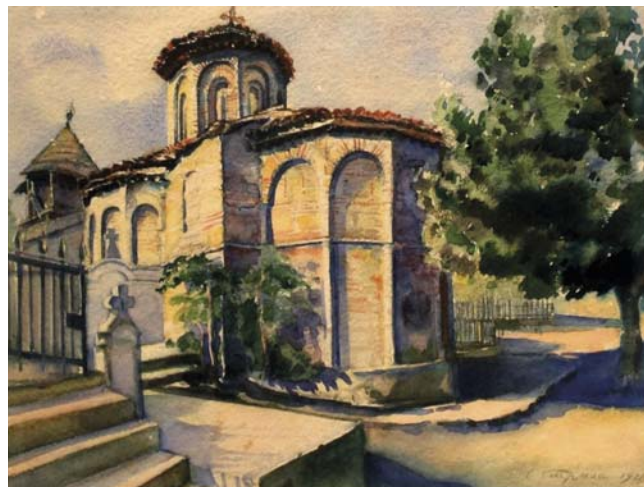
Фотографија избледелих сећања...

Стара смедеревска црква

Црква посвећена Успењу пресвете Богородице на Старом смедеревском гробљу, грађена је у XV веку у време деспота Ђурђа Бранковића и представља један од најстаријих и најзначајнијих смедеревских споменика културе. Својим положајем и живописном архитектуром, привлачила је сензибилне уметничке душе који су је веома често цртали, сликали, фотографисали... Једно од ових ликовних сведочанстава чува и смедеревски музеј. У 17. веку, у тада манастирској цркви, први пут у историји ове земље, објавила се чудотворна икона Богородице.

Пише: **Мр Снежана Цвејковић**

Међу првим ликовним представама цркве Успења пресвете Богородице на Старом смедеревском гробљу убраја се акварел **Драгутина Милутиновића** из 1872. године. На крилима националног полета и препорода, који је у ово време подразумевао и заштиту културног наслеђа, немачки ђак, учени Драгутин Милутиновић (1840-1900) који је знања из архитектуре стицао на универзитетима у Берлину, Минхену и Карлсруеу, заједно са својим колегом Михаилом Валтровићем, путовао је кроз Србију и мапирао све значајне средњовековне споменике. Међу њима, наравно да је била незаобилазна, тада већ стара црквица на гробљу, с обзиром да је нови, велелепни храм Светог Георгија

Светислав Страла: Смедеревска црква 1926, акварел, 25 x 33 cm, инв. бр. 168, вл. Музеј у Смедереву

ја, засијао у центру смедеревске вароши. Драгутин Милутиновић је у техници акварела, врло прецизно насликао архитектуру храма, уклапајући је у пејзаж у коме се налазио, обасјан игром сунчеве светлости. Неспорну документарну вредност овог акварела надвисио је пре свега естетски ниво представе.

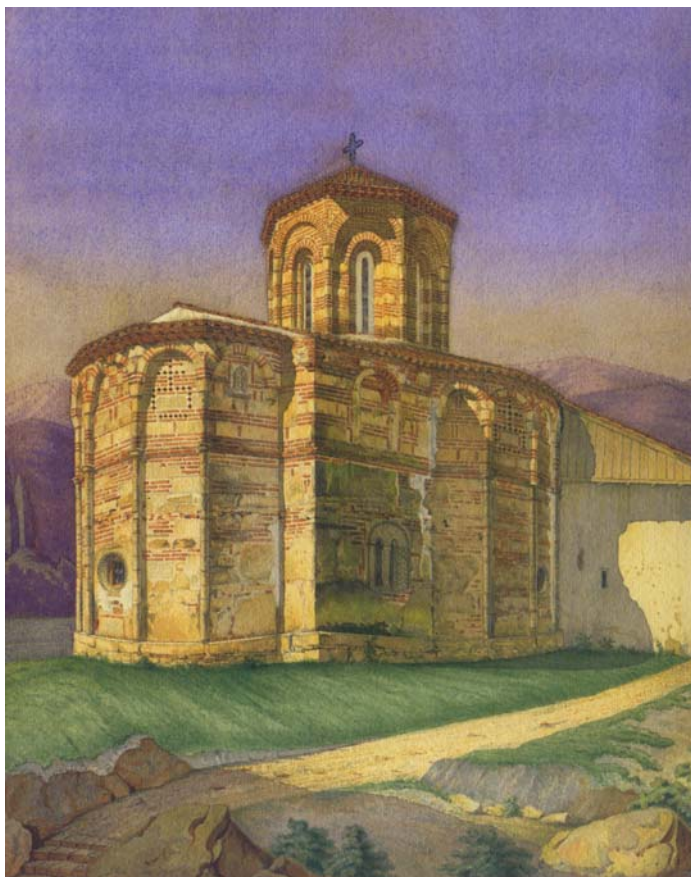
Две деценије потом, 1899. године у сарајевској „Нади“, пропагандном часопису Аустро-угарске намењеном државама Балкана, словачки уметник **Људевит Куба** (1863-1956), „излаже“ низ панорамских приказа Смедерева и његових у то време најмаркантнијих објеката: *На обали у Смедереву, Пред црквом у Смедереву, Смедерево град, Циглана у Смедереву, Смедерево*. Међу њима је била и црква Успења пресвете Богородице. Људевит Куба, готово да је поновио акварел Драгутина Милутиновића. Фасада храма сликана је под утицајем разигране игре светлости такође техником акварела. Потпис гласи „Горња црква у Смедереву“ што је дуго био „одомаћен“ назив за ову цркву, након изградње „Доње цркве“ односно цркве Светог Георгија.

Људевит Куба био је словачки музиколог и сликар, који је ликовна знања стекао на академијама у Прагу и Минхену. Србију је пропутовао током 1894. и 1895. године сликајући њен народ, градове, села, споменике и обичаје.

А затим, Смедерево 1926. године посећује ликовни уметник **Светислав Страла** (Румунија, 1891 - Југославија, 1957) и слика, наравно техником акварела у којој је био апсолутно супериоран, цркву Успења пресвете Богородице, са њене југоисточне стране. Светислав Страла је ликовно образовање стекао на Академији ликовних уметности у Минхену, а у Србију је дошао 1917. године, као аустријски војник, да би умногоме обележио наш ликовни живот у потоњим деценијама. У његовој сликарској оставштини најбројнији су акварели. „Смедеревска црква“ узоран је пример ове захтевне ликовне технике. Сликана лаким, флуентним потезима четкице, пастелним тоновима, под јаким сунчевим осветљењем, она дочарава највиша духовна осећања. Овај акварел смедеревски музеј је откупио од Димитрија Стефановића 1975. године. Више пута је био излаган пред смедеревским ликовним аудиторијумом.

„Стару смедеревску цркву“ техником уља на платну сликао је и **Душан Богић**, предратни наставник цртања у смедеревској Гимназији, али његова слика нажалост није сачувана.

Поменимо још један важан податак, присутан на сва три представљена акварела, а то је приказ данас непостојеће дрвене припрате из 18. века. С обзиром да је ова црква, по свему судећи манастирска, малих димензија, зидана као гробно место митрополита Атанасија, могла да прими мали број верника, током 18. века њој је дозидана дрвена припрата, којом се донекле реша-

Драгутиин Милутиновић: Смедерево, панорамски приказ са југоисточне стране 1872, акварел, 26,7 x 38 cm, инв. бр. 3601 бр. 168, вл. Музеј у Смедереву

Људевит Куба: Горња црква у Смедереву, акварел, црно-бела
репродукција објављена у сарајевској „Нади“ 1899. године

вао проблем места за вернике. Изградњом цркве светог Георгија у Смедереву овај проблем је био решен, а дрвена припрата на Старом гробљу порушена је 1943. године како би уступила простор за споменик страдалима у петојунској катастрофи 1941. године. На акварелу Светислава Страле може се видети и првобитан положај гробнице Владимира Љотића из 1912. године, наслоњене уз јужни зид цркве.

На крају, додајмо изузетно важан, а мало познат податак, да се икона слика на према Богородици Владимирској, делу Светог Луке, која се чувала у овој цркви, током аустријског освајања Смедерева 1688. године објавила као чудотворица, након чега је свечано, преко Београда и Беча, пренета у Минхен и смештена у манастир Свете Ане у Лехелу. Уништена је током Другог светског рата. Исцрпан текст о овоме публиковао је др Мирослав Тимотијевић у Зборнику за ликовне уметности Матице српске (број 36/2008), под насловом „Богородица Смедеревска“.

У следећем броју: *Карађорђево дуд*

VILA
JUGOVO
Beogradski put bb
026/647-271 fax:026/671-275

Kutak za uživanje...

28. НУШИЋЕВИ ДАНИ

од 04. до 17. априла 2011. године

ПРОГРАМ

ПОНЕДЕЉАК 04. АПРИЛ 2011.

Премијера

Велика дворана у 20 часова
Позориште средњих школа Смедерева
„МЛАДИ КРЕАТИВЦИ“

Бранислав Нушић ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦА

Улоге:

Агатон Арсић – *Михаило Илић*; Танасије Димитријевић – *Милош Стојадиновић*; Прока Пурић – *Никола Костић*; Трифун Спасић – *Милан Стојадиновић*; Мића – *Иван Станишић*; Адвокат – *Предраг Стојичић*; Сарка удовица – *Јелена Милановић*; Симка, Агатонова жена – *Милица Димитријевић*; Вида, Танасијева жена – *Јована Стаменковић*; Гина, Прокина жена – *Сара Ранђић*; Даница – *Ксенија Адамовић*

СРЕДА 06. АПРИЛ 2011.

Плато испред Центра за културу у 19 часова

Полагање венаца на споменик Браниславу Нушићу

Галерији Центра за културу

Отварање изложбе слика Саве Стојкова, сликара из Сомбора

Велика дворана у 20 часова

Манифестацију 28. „Нушићеви дани“ свечано отвара др Јасна Аврамовић, заменица градоначелника Смедерева

Циклус „Нушићеви лауреати“

уметничко вече са глумцем Љубомирем Убавкићем Пендулом

КАБАРЕ ПЕНДУЛА И ПРИЈАТЕЉИ

ЧЕТВРТАК 07. АПРИЛ 2011.

Дечји пратећи програм

Велика дворана у 11 и 13 часова

ПОЗОРИШТЕ „ПАН ТЕАТАР“

Београд

ПРИНЦЕЗЕ И ДВОРСКА ЛУДА

Кафана Дарданели у 18 часова

СУСРЕТ ЦИНАРСКИХ ДРУШТАВА

Општине Стари град из Београда и града Смедерева

Велика дворана у 20 часова

Андреј Јелић Мариоков

НАША СТВАР

музичко сценска представа

адаптација и режија Славенко Салетовић

Учествују: Небојша Дугалић и вокална група „НАША СТВАР“

ПЕТАК 08. АПРИЛ 2011.

Предфестивалски програм

Велика дворана у 20 часова

ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРУ „МАСУКА“

ПОЗОРИШТЕ ВЕЛИКА ПЛАНА

Бранислав Нушић

ОЖАЛОШЋЕНА ПОРОДИЦА

Режија: Дејан Џициловић

Улоге:

Агатон – *Златко Марковић*; Танасије – *Златко Илић*; Прока – *Горан Милановић*; Трифун – *Зоран Митић*; Мића – *Небојша Милосављевић*; Адвокат – *Владимир Станић*; Симка – *Светлана-Цана Тришић*; Вида – *Вукица Ковачевић*; Гина – *Јелена Стојадиновић*; Сарка – *Живослава-Нена Бајић*; Даница – *Милица Ђуровић*; Светло – *Немања Радоњић*; Тон – *Дарко Мирковић*

СУБОТА 09. АПРИЛ 2011.

Предфестивалски програм

Велика дворана у 20 часова

ТЕАТАР „У БУНТ“ БИЈЕЉИНА

Бранислав Нушић

ЖЕНА МОГ НАЈБОЉЕГ ДРУГА

Редитељ: Соња Кнежевић

Лица:

Никола, најбољи друг – *Ненад Благојевић*;

Нина, његова супруга – *Данка Игњатовић*;

Ђорђе, његов пријатељ – *Иван Петровић*;

Бела, газдарица – *Николина Богдановић*

НЕДЕЉА 10. АПРИЛ 2011.

Пратећи програм

Трг код фонтане у 12 часова

ДЕФИЛЕ ОЛТАЈМЕРА УЛИЦАМА СМЕДЕРЕВА

Програм учесника дефилеа на Тргу код фонтане

Учествују чланови позоришта „Креативни хаос“ Канцеларије младих Смедерева и чланови Градског КУД-а „Смедерево“.

Велика дворана у 20 часова

МУЗИЧКИ КАБАРЕ

ZORANA I OLD NAT ORCESTRA

ПОНЕДЕЉАК 11. АПРИЛ 2011.

Фестивалски програм

Велика дворана у 20 часова

Фестивал отвара Стеван Копривица, драмски писац

КРУШЕВАЧКО ПОЗОРИШТЕ

Крушевац

Бранислав Нушић

ПУТ ОКО СВЕТА

Адаптација, избор музике и режија: Југ Радивојевић

Лица:

Јованче Мицић – *Милорад Мандић Манда*;

Јулишка – *Љиљана Стјепановић*; Детектив

Нико, Мохарем, Србин – *Небојша Вранић*;

Мика телеграфиста, I члан комисије, Брица, М. Заде – *Дејан Тончић*; Јанаћко, Морнар, Илија, Персијанац, Пера Куроки – *Бојан Вељовић*; Други општински изасланик, Комесар, Пера, Емин, Србин – *Боба Стојмировић*; Први општински изасланик, Србин, Бен Саид, Србин, Вуксанов чове, Жена из харема – *Фуад Табучић*; Професор, Вуксанов човек – *Душан Јовановић*; Сава, Еричбал, Чарл, Чио-Чи, Персијанац, Србин – *Драган Маринковић*; Светислав, Теодор,

Дете, Србин – *Никола Ракић*; Тома, Во-Ки – *Тома Трифуновић*; Кондуктер, Други продавац новина, Јанг-Ци, Србин, Брицин човек, Персијанац – *Предраг Миленковић*; Други члан комисије, Први продавац новина, И-ЛИ-ЈА, Србин, Брицин човек, Персијанац – *Никола Пантовић*; Србин, Американка, Вуксанов човек, Персијанац – *Мирослав Дебелјаковић*; Србин, Американка, Брицин човек, Персијанац – *Александар Антић*; Перса, Ла-Ло, Американка – *Биљана Николић*; Савета, Назлија, Американка – *Јованка Марић*, *Марија Гашић*; Ђулсе, Американка, Харемкиња – *Слађана Несторовић Ристић*; Српкиња, Американка, Харемкиња – *Марија Дебелјаковић*; Српкиња, Американка, Харемкиња – *Тања Махмутовић*

УТОРАК 12. АПРИЛ 2011.

Фестивалски програм

Велика дворана у 20 часова

НАРОДЕН ТЕАТАР БИТОЛА – МАКЕДОНИЈА

Битола

Бранислав Нушић

ПОКОЈНИК

Режија: Љупчо Горгиевски

Лица:

Павле Марић – *Петар Горко*; Милан Новаковић – *Иван Јерчик*; Спасоје Благојевић – *Петар Мирчевски*; Господин Ђурић – *Слободан Степановски*; Љубомир Протић – *Мартин Мирчевски*; Анта – *Борис Чоревски*; Младен Ђаковић – *Никола Пројчевски*; Миле – *Васко Мавровски*; Аљоша – *Огнен Дранговски*; Адолф Шварц – *Сашо Огненовски*; Рина – *Габриела Петрушевска*; Вукица – *Илина Чоревска*; Агнија – *Соња Михајлова*; Полициски агент – *Душко Јовановић*; Марија – *Јулијана Стефанова*; Ана – *Маја Андоновска*

СРЕДА 13. АПРИЛ 2011.

Фестивалски програм

Велика дворана у 20 часова

ПРОДУКЦИЈА „ВУК“ УСТАНОВА КУЛТУРЕ

СЦЕНА „АЛЕКСАНДАР ПОПОВИЋ“

Београд

Небојша Ромчевић

ПР ИЛИ ПОТПУНО РАСУЛО

Режија: Егон Савин

Лица:

Лека – *Борис Исаковић*; Катарина – *Душанка Глид Стојановић*; Апостоловић – *Бранко Цвејић*; Бора – *Предраг Ејдус*; Теодора – *Маша Дакић*

ЧЕТВРТАК 14. АПРИЛ 2011.

Фестивалски програм

Велика дворана у 20 часова

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

Тузла

Бранислав Нушић

ГОСПОЂА МИНИСТАРКА

Адаптација и режија: Сулејман Купусовић
Лица:

Сима Поповић – Душан Колак; Живка, његова жена – Мелиха Факић; Дара, кћи – Јасминка Пашић; Рака, син – Едис Жилић; Чеда, зет – Аднан Омеровић; Др Нинковић, секретар Мин. спољних послова – Недим Малкочевећ; Пера, писар из административног одељења – Мидхат Кушљагић; Анка, служавка – Елвира Аљукић; Ујка Васа – Нермин Омић; Тетка Савка – Милица Керошевић; Риста Тодоровић, кожарски трговац – Сениша Удовичић; Пера Калинић – Миленко Иликтаревић; Полицајац – Далибор Бркић; Момак, из министарства – Бесим Туфекчић; Учитељица енглеског језика – Николина Башкарад

ПЕТАК 15. АПРИЛ 2011.

Фестивалски програм
Велика дворана у 20 часова
ЗВЕЗДАРА ТЕАТАР
Београд

Душан Ковачевић**ЖИВОТ У ТЕСНИМ ЦИПЕЛАМА**

Редитељ: Душан Ковачевић

Улоге:

Стева – Ненад Јездичић; Злата – Злата Петковић; Иса – Слободан Нинковић; Весели – Драган Петровић; Рада – Љиљана Драгутиновић; Менаџерка и водитељка – Соња Колачарић; Господин Малдив – Милорад Мандић; I Асс. Господина Малдива – Иван Јанкећић; II Асс. господина Малдива – Горан Ђудић;

СУБОТА 16. АПРИЛ 2011.

Пратећи програм
Кафана Дарданели у 19,30 часова

**Представљање добитника награде
Бранислав Нушић на тридесетпрвом
конкурсу Удружења драмских писаца
Србије за најбољи текст.**

Учествују: Жељко Каран, добитник награде, Снежана Кутрички, помоћник уредника часописа „Драма“, Братислав Петковић, потпредседник Удружења драмских писаца Србије и Момчило Ковачевић, уредник едиције „Савремена српска драма“

Велика дворана у 20 часова
ПРОДУКЦИЈА „ВУК“ УСТАНОВА КУЛТУРЕ
СЦЕНА „АЛЕКСАНДАР ПОПОВИЋ“
Београд

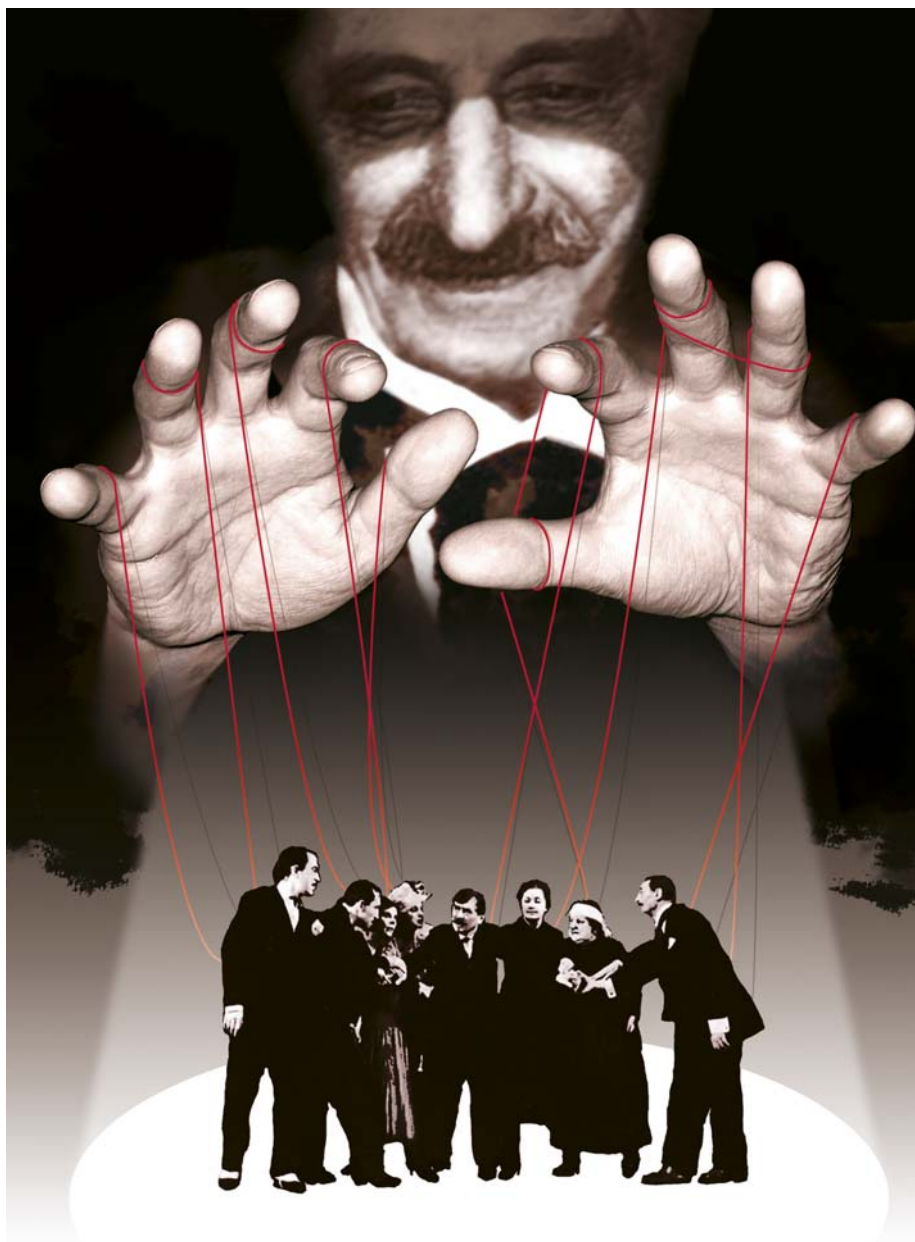
ЗВЕЗДАРСКЕ ЗВЕЗДИЦЕ

Аутор/режија: Горица Поповић

Играју:

Женски хор: Горица Поповић – Мравић, чланица; Дара Џокић – Јевтић, чланица; Тања Бошковић – Бела Бела, чланица; Катарина Гојковић – Новић, удовица и чланица; Јелица Сретеновић – Споменка, неудата песникиња; Софија Јуричан – Софија, најмлађа чланица; Анита Манчић / Катарина Жутић – Живковић, распуштеница и чланица

Диригент: Горан Султановић / Марко Николић – Стева Ружић, диригент

28. Нушићеви дани

ЦЕНТАР ЗА КУЛТУРУ СМЕДЕРЕВО

НЕДЕЉА 17. АПРИЛ 2011.

Пратећи програм

Кафана Дарданели у 19,30 часова

Представљање књиге Милосава Мирковића

НУШИЋЕВЕ ГОСПОЂЕ КОМИЧАРКЕ

Велика дворана у 20 часова

СВЕЧАНИ ПРОГРАМ**ДОДЕЛЕ НАГРАДА**

Свечана додела **Нушићеве награде за животно дело глумцу комичару Олги Одановић**, драмској уметници из Београда.

Свечана додела **Нушићеве статуете** позоришном редитељу **Егону Савину** за ревитализацију драмске класике на театарским сценама у земљи и иностранству. Свечана додела награде за најбољу представу у целини по оцени Стручног жирија. Свечана додела награде за најбољу представу у целини на основу гласова публике. Учесници програма у част Олге Одановић: Милорад Мандић Манда, Љиљана Степановић, Бранка Пујић, Михајло Лађевац, Срђан Бубало, Јагош Марковић и Радош Бајић

Волео бих да Смедерево добије позориште

Често смо ја ледали у родном Смедереву, а и овој айрила ћемо, на „Нушићевим данима“, у комедији „Пут око свећа“, у режији Јуја Раги-војевића. Јер, Дејан Тончић је глумац, а ово је његова прича.

Пра искуства

Прва позоришна искуства стицао сам још у Техничкој школи, код професорки српског језика и књижевности Наташе Рајић, Наде Аранђеловић, Катице Томић... Пошто сам имао прилике да их видим, чини ми се да су ове генерације ученика Техничке школе талентованије него моја генерација. Имао сам прилике да видим неколико изузетно надарених ђака којима сам предложио да обавезно покушају да упишу глуму. Добро је да је и данас, као и у моје време, драмска секција Техничке школе веома активна. У време када сам био ученик имали смо најмање две представе током школске године. Сећам се да смо често играли комедије Бранислава Нушића. Мислим да је добро што његове драме играју млади људи. Из мог времена, сећам се рецитала поводом државних празника, рецитовали смо стихове Милутина Бојића, Владислава Петковића – Диса...

Преокрет

После завршене смедеревске Техничке школе, уписао сам Грађевински факултет. Професорка Наташа Рајић утицала је да преломим и да након неколико година студија одлучим да упишем глуму. Од грађевине сам дигао руке када се отворило Одељење БК Академије у Нишу. И то је била једина класа истуреног одељења БК Академије. Почео сам са студирам 1995. године, у оно најгоре могуће време, тако да ми је професор Иван Бекјарев много помагао. Њему сам највише захваљан. Сигурно је да не бих могао да студирам да није било његове помоћи, јер су се студије плаћале. Када сам чуо колико износи школарина хтео сам да напустим, али ми професор Бекјарев није дозволио и преузео је обавезу да ми финансијски помогне. Веома сам захваљан и редитељу Слободану Шуљагићу који ми је дао неколико великих шанси да радим у серијама ТВ Пинк: „Агенција за све и свашта“, „Љубав и мржња“, потом и филм „Читуља за Ескобара“... Ипак, професору Ивану Бекјареву бићу вечно захваљан. То је било изузетно тешко време. Родитељи нису могли да ми шаљу велики новац, него ми пошаљу храну аутобусом. И, тако сам завршио факултет... Након студија одмах сам почео да радим у нишком Луткарском позоришту. Чини ми се да је тада било лакше за посао. Имао сам велику срећу да сам још на првој години ушао у ово позориште, а тек нешто касније сам прешао у Крушевачко позориште. Имам пријатеље – младе колеге који су недавно завршили академију и још увек нису крочили у позориште...

Професори

Имао сам одличне професоре на Академији: Радован Кнежевић, један од најбољих лектора – професор дикције. Асистент ми је била Ирена Ристић. Касније је дошла редитељка Љиљана Тодоровић, сценски покрет је држао Иван Клеменц... Од колега, самном на класи била је Биљана Николић које се сећамо по улози Жаглине у серији „Породично благо“. Она је сада самном у Крушевачком позоришту. Иван Ђорђевић је управник Позоришта „Стерија“ у Вршцу. На жалост, после завршених студија многи се више не баве глумом, иако међу њима има врло талентованих глумаца... Мој најпаметнији потез био је прелазак у Крушевачко позориште. Ту сам имао прилике да играм значајне улоге које су писали велики писци. Мени најзначајнији писац је Меша Селимо-

У њредсјави „Дундо Мароје“ у режији Кокана Младеновића

вић, а, срећом, имам прилике да играм у представама „Дервиш и смрт“ и „Тврђава“... Ту је и комад настао по „Коренима“ Добрице Ћосића. Значајну улогу имам и у представи за децу „Лепотица и звер“ и комаду „Дундо Мароје“ у режији Кокана Младеновића, па „Лажа и паралажа“... Мислим да сам идеалан потез направио тиме што сам прешао у Крушевачко позориште. То је значајан српски театар и Крушевљани воле да долазе да гледају представе. Ипак, чињеница је да у позориште долази један круг људи – љубитеља позоришне уметности. Ни сада немамо проблема са публиком, долазе и у овој кризи. И представе се дуго играју. Комад „Проклета авлија“ игра се скоро две стотине пута. „Корени“ су скинути са репертоара после више од деведесет одиграних представа... Испод педесет пута ретко се која игра, што је за један мали град доста. Осим ако је лоша представа, а наравно да смо имали и такве. Наше представе има прилике да гледа и београдска публика. Стално гостујемо у Београдском драмском позоришту, а комад „Дундо Мароје“ играмо у Атељеу 212.

Смедерево

Посебно ми је драго што Крушевачко позориште добро сарађује са Смедеревом. Већину представа публика у Смедереву имала је прилику да види. Сваки долазак у Смедерево за мене представља велики радост. То је и град фестивала. Уз „Нушићеве дане“ добили смо још једну значајну позоришну манифестацију – Тврђава театар. Имао сам прилике да учествујем на Првом амбијенталном позоришном фестивалу са комадом Марина Држића „Дундо Мароје“. Мислим да ће то постати најзначајнији летњи фестивал у региону, ако већ није... Волео бих да Смедерево добије позориште. Права је штета што овај град, поред две позоришне дворане, нема професионално позориште. Чини ми се да је ова власт веома заинтересована да оснује позориште, а Смедерево то заслужује, јер има праву публику. Кад га Зајечар или Пирот имају... Ту су и добри глумци пореклом из Смедерева: Слободан Бода Нинковић, Марко Николић, Анкица Миленковић, чуо сам да има и младих Смедереваца који студирају глуму. То је већ прави ансамбл. Ја бих радо играо у том позоришту.

Драјан Павловић

БИОСКОП

Сваки људи филмофил може сведочићи у њирилој односа њре-ма филмским остварењима која је немоћуће њоисџивеићии са разонодом или са благим оићклоном од свакодневних обаве-за у њодручје релаксације. Неисџирина свежина доживљавања, оствираићеносић и живо њприсусићво једне њсихолоишке њалеиће са дојама реакција које су се израћале у зависносићи од жанра, ли-кова, аићмосфере, филмског збивања – ње својсићвеносићи уну-џираићићеи аићајмана сићонама њијеићићеи њовезане су са чароли-јом биоскоија.

Пише: Марко Цвеићковић

Усећању на нешто што је било, (на-мерно избегавам да кажем прошло), стварност гипко прелази у сновићђење. Усућђујем се да тврдим да се управо у тана-ној сфери сновићђења одмерава истинитост и изворност нашега постојања и да њој ни-пошто не мањка стварности, убедљивости и снаге важења. Тамо су отишли и устреп-талост и узбућђење који би прожимали душу од момента уласка у биоскопску салу, пре-ко јасног истицања платна у мраку пуном ишчекивања, ступајући потом у хипнотичну игру са сценама...

Место вечно младости

... и похрањене сентименталности, чи-ја ми се саприпадност чини нужном за до-вољно живог човека, налази се на укршта-њу Кнез Михајлове и Фочанске. Здање које укључује канцеларије месних заједница Ле-штар и Златно брдо, као и салу са бином углавном употребљавану током одржава-ња школских приредби, данас ничим не-посредно не одаје да је у његовом окриљу био активан биоскоп.

Али, баштини града и архиви његовог трајања припада и Лештарски дом, свеча-но отворен априла 1975. године. Тим отва-рањем започео је и рад биоскопа лоцира-ног у дому, а први пројектован филм био је „Доктор Младен“, настао у част др Мла-дена Стојановића, козарачког хероја, лич-ности чије је дело од стране оних оданих идеалима НОБ-а било величано до епских размера.

Функционисање Лештарског дома би-ло је везано за један концепт децентрали-зације у погледу реализације културних програма и искушавања садржаја из обла-сти културе, што је значило да су у месним заједницама и селима били образовани до-мови у оквиру којих су деловала култур-но-уметничка друштва и уметничке секци-је, живели биоскопи. Овај о коме је овде реч најпре је био место репризних пројек-ција, а касније, практиковањем такозваног пендловања, у њему су се могле пратити и премијере које су почињале нешто касније него пројекције у „Светлости“, онолико ко-лико је требало времена за пројекцију јед-ног дела филма у биоскопу „Светлост“ и одношење дела целокупне филмске траке

до лештарског дома где је започињала но-ва пројекција.

Значај и посебност

...лештарског биоскопа за аутора ових редова састоји се понајвише у томе што су за њега везана прва аутентично биоскоп-ска искуства. Однос према биоскопу као култном простору, као моћном иницијациј-ском амбијенту, као пољу инспирације сва-како се тичу зачетних похођења низаних у раноме добу. И по свој прилици да је још тада кренуло да се устаљује и да се лагано учврћује уверење да је биоскоп нешто по-пут јединственог живог бића, нешто проже-то само њему својственом енергијом, не-што ненадоместиво.

Не сећам се, наравно да смо на месту предвићеном за плакате могли видети би-ло шта што упућује на остварења режи-сера које су сазревање и понешто бриге о укусу учинили утицајним и заувек присут-ним, као што су Линч, Бела Тар, Тарковски, Бергман, Торнаторе... У даљини се пома-љају покоји хорор мотив, фигуре акционих хероја и познавалаца борилачких вешти-на (на пример, легендарног Брус Лија). Без обзира на то што, посматрано из угла одра-сле особе, многе сцене са протагонистима таквог типа делују наивно и исфорсирано, могло би се рећи да је оствариван ефекат побућивања извесног осећаја за разлико-вање добрих и лоших момака. А ми, који смо били нешто озбиљније ангажовани на терену борилачких вештина вероватно смо у тај ангажман унели и склоност ка разви-јању оних способности које су показива-ли дотични филмски јунаци само без „на-мештених“ ситуација. Можда није наодмет напоменути, као куриозитет, да поједини озбиљни, интелигентни и посвећени бор-ци данашњице Сталонеовог Рокија (доду-ше, оног првог у низу, на кога и филмски критичари гледају благонаклоно) у погледу мотивационих потенцијала наводе као не-превазиђено остварење.

И у старом биоскопу

... бомбардовани смо илустрацијама ве-читог америчко-руског антагонизма. Неиз-бежно у тим случајевима, после свих рана, мука, недаћа и жртава, америчка застава

би се тријумфално показала у име супер-иорног човека и супериорног национа. Али тада, чак и оно што је недрено у Холивуду деловало је некако безазленије, бар што се тиче пријема мање оптерећено тржишним терминима. А ипак, ван нашег видокруга итекако се показивало профитабилним.

Оно што је било најважније јесте да је биоскоп био ту.

Фрустрираност и негодовање до којих би долазило када је од стране радника би-оскопа „Светлост“ бивала одбијена моја по-нуда да купим филмске плакате са, крајње субјективно оцењено, нарочито упечатљи-вим ликовним решењима, своје порекло има у дугом и одушевљеном разгледању плаката који су красили зид Лештарског дома. Сваки од њих захтевао је способност да се артикулише оно што је од суштинског значаја за филм и поред улоге да репре-зентује и упућује на одређено филмско де-ло, могао је, без сумње, бити посматран као самостална и самобитна креација.

Живот биоскопа трајао је до 1989. го-дине. Није стигао да буде занемарен у доба компјутерске експанзије.

Удовољавање пиromanском по-риву

... уместо ватре приказане на филм-ском платну у њеној позитивној или не-гативној улози, изазвало је неумољиви и немилосрдни огањ пустошник коме је би-оскоп принен на жртву. Разбуктали пожар хранио је пиromанију и уништавао инвен-тар сале у беснилу последњег дела које се одиграло у биоскопу, оног које му је доне-ло самртну агонију и однело га у неповрат. Велики црни траг приметан од споља, са улице, крај спиралних пожарних степеница, у комбинацији са тешком муком који је вла-дао читавим здањем, постављен спрам се-ћања на активан, жив биоскоп стварао је укус трагедије и смрти.

Драгоцено и дирљиво сведочанство о раду лештарског биоскопа је пројектор ко-ришћен у њему. Расходован, али технички исправан чува се у смедеревском центру за културу, а посматран данас наликује ка-вком експонату из музеја филмског инстру-ментаријума и баш као такав позива на пу-товање кроз магичне биоскопске моменте.

Као корисници компјутера и интернета, љубитељи филма у могућности су да посе-дују у својој колекцији дела до којих је рани-је било јако тешко доћи, могу студиозно и у приватном амбијенту пролазити кроз филм који пожеље, или за који су управо захваљу-јући његовом присуству у интернет универ-зуму сазнали, и који се може показати као право открићење. Али све то не значи да смо стављени у ситуацију „или-или“ када се ради о нашем односу према позитвним својствима модерних технолошких реше-ња са једне стране, и према биоскопима са друге стране. Нешто је и ствар одано-сти, дубоког поштовања, добре традиције. И у име тога, онај пројектор који се чува од заборавља наставља да врши своју функци-ју у једном времену које се мери само кроз наносе емоција и трептајима на биоскоп-ском платну.

ЛИКОВНИ ПОЕТА

Смедеревски ликовни животи у другој половини XX века умножио је обележио истражени ликовни сензидимичности сликара и конзерватора Миленка Остојића Браце (1936). У његовој ликовној идеји, зајим конзерватор смедеревског музеја, уметник који својим ликовним решењима ствара из многих важних грађских манифестација, у једини за нама даривао је смедеревски музеј низом вредних ликовних остварења из своје приватне оставштине.

Године учења и сазревања

Основе ликовне културе Миленко Остојић Браца стекао је током петогодишњег школовања у Државној школи за ликовну уметност у Сарајеву, Одсек за декоративно зидно сликарство, коју завршава 1959. године. Већ од наредне наставе се у Смедереву и почиње да ради као ликовни педагог у основним школама „Бранко Радичевић“ и „Димитрије Давидовић“. У овом периоду завршава Вишу педагошку школу у Београду, на одсеку за ликовно васпитање. Иначе, овај период био је испуњен „живом атмосфером“ међу смедеревским уметницима, било је то време удруживања уметника и заједничких ликовних наступања. Међу најзначајнијим било је познанство са првим смедеревским академски образованим вајаром Селимиром Јовановићем Селетом, са којим ће током 1964. године, учествовати у оснивању Подунавске ликовне групе Смедерево (ПОЛИГРУС), заједно са Зораном Јосићем и Драганом Вукосављевићем. Уследиће потом, многобројне заједничке изложбе у Смедереву и подунавским градовима.

Музејске године

Од 1971. године, све до пензионисања 1995. године Миленко Остојић Браца био је запослен у смедеревском музеју на осетљивим пословима конзервације и ресторације уметничког фонда. Праксу је завршио у Народном музеју у Београду. А посла је у смедеревском музеју било на претек. Уметничка дела чувана у првобитној згради музеја, мимо елементарних музеолошких стандарда, требала су дисциплинован и озбиљан конзерваторско-рестораторски третман. Миленко Браца Остојић приступио је овом послу стрпљиво, педантно и одговорно. Током овог времена многа дела су реанимирана и враћена им је првобитни сјај. Било је ту и правих херојских подвига. Поменимо портрете *Старе Смедеревке* и *Антонија Протића*, пејзаж *Рибари са Охридског језера*... Миленко Браца Остојић био је и уредник музејске изложбене делатности, којој је давао свој визуелни идентитет. Он је био одговоран и за визуелни идентитет манифестације *Смедеревска песничка јесен*, *Смедеревског музеја*, *Грба Смедерева*, фабрика *Милан Благојевић* и *Херој Срба*,

Миленко Остојић: Аутопортрет, 1968, ујасиел/ујасиер, вл. Музеј у Смедереву

Дирекције за урбанизам, као и низа ликовних решења за значке, плакете, амблеме итд.

Изложбена пракса

Посвећен природи и њеним импулсима, сликао је пејзаже и људе, градећи на стотине портрета. Сликао је различитим техникама: уљаним и акварелним бојама, темпером, оловком, а можда је пастел био техника којој се најчешће предавао и најбоље је осећао. Екскурз из ове праксе био би циклус графика, црно-белих монотипија, са којима је конкурисао за чланство у Удружење ликовних уметника Србије (УЛУС) и био примљен 1974.

Милица Чађевић: Женски портрет, 1926, уље на ујасиу, вл. Музеј у Смедереву

Селимир Селе Јовановић: Портрет мој друга Браце, 1995, ујаси, вл. Музеј у Смедереву

Миленко Остојић: Портрет др Леонидија Павловића, 1974, уљани ујасиел/ујасиу, вл. Музеј у Смедереву

године. Излагао је на изложбама Октобарског салона у Београду током 1965. и 1975. године. Прву, самосталну, изложбу слика рађених техником уља на платну приредио је 1963. године у читаоници Градске библиотеке у Смедереву. Излаже на готово свим изложбама ПОЛИГРУСА. У смедеревском музеју самостално је излагао 1978. и 1991. године, да би ретроспективу портрета сликаних техником пастела приредио у галерији смедеревског Центра за културу 2005. године. Уједно, овом изложбом је заокружио свој четрдесетпетогодишњи стваралачки рад. Трајни печат ликовном богатству Смедерева оставио је својим витражима рађеним за смедеревски брод „Србија“, пивницу „Тина“ и хотел „Цар“. За свој вишегодишњи допринос развоју ликовне културе награђен је Златном значком Културно просветне заједнице Србије 1981. године.

Даривање смедеревског музеја

У летњим месецима прошле године, сумирајући свој животни пут и ликов-

ни рад, Миленко Остојић Браца поклања смедеревском музеју двадесет и два уметничка дела, од тога је петнаест његових портрета, махом представљених на ретроспективној изложби 2005. године. Овај поклон драгоцен је из неколико разлога, међу првима је могућност формирања мини-збирки смедеревских аутора, затим очување од заборавља личности значајних за формирање ликовне културе Смедерева, и, наравно, допринос богаћењу ликовног фонда. Поклоњене портрете повезује истанчани ликовни приступ Миленка Остојића, одличног цртача деликатне сликарске палете, студиозног и дисциплинованог уметника. Међу осталим поклоњеним ликовним делима свакако треба издвојити слике Радомира Рачета Матејића, Јована Крижека, Муслима Мулићија, скулптуру Селимира Селета Јовановића која представља портрет Миленка Остојића, графику Гордане Коцић-Крсмановић, портрет Сташе Беложанског од Момчила Стевановића из 1924. године, као и један женски портрет чији је аутор сликарка Милица Ча-

ђевић из 1926. године. Напоменимо и то, да је Миленко Остојић претходних година смедеревском музеју поклонио још једно историјско-уметничко дело „Портрет старца“ мађарског уметника Ференца Карољија, датованог у 19. век. Заједно са Селимиром Јовановићем, такође је био иницијатор да се смедеревском музеју поклони ликовни фонд ПОЛИГРУС-а, након престанка рада овог уметничког удружења.

Портрет сликара Миленка Остојића Браце, јесте прича о ликовном животу Смедерева у другој половини прошлог века, о креирању његовог визуелног идентитета, о раду смедеревског музеја, о једном добром и племенитом човеку који је оставио дубок траг у ликовној култури Смедерева.

Мр Снежана Цвејковић

026/715-126 www.goldoni.rs info@goldoni.rs

**-Ugradnja auspuha
"VLAJKOVIĆ"
sa garancijom do 36 meseci**

Petrijevski put bb (Jasenak), Smederevo
026/715-575, 063/250-058, e-mail: renger@krstarica.com

**ALTO D.O.O.
AUTO DELOVI**

UL. SRPSKIH SOVJETA 3
11300 SMEDEREVO
Tel.: 026/ 617 539; 617 833

Збирка завичајне периодике смедеревске библиотеке

Уређује: Драган Мрдаковић

Збирка завичајне периодике у Народној библиотеци Смедерево обухвата новине, часописе, билтене и још неке који излазе или су излазили на подручју Смедерева и околине, без обзира на њихов значај, вредности, дужину излагања и технику умножавања. У прошлом броју писали смо о првим смедеревским новинама, старој завичајној периодици и информативним и друштвено-политичким листовима после Другог светског рата. У овом доносимо преглед гласила смедеревских предузећа, основних и средњих школа и часописа.

Гласила смедеревских предузећа

Најстарији смедеревски фабрички лист је **Железара**, орган радног колектива Железаре. Први број појавио се 21. фебруара 1953. године, а последњи је штампан 1. маја 1954. године. Без обзира на прекиде у издавању, одржан је континуитет у издавању листа до данас, мада је лист своје име прилагођавао имену фабрике – **Смедеревска железара** (1960), **Југометал комбинат** (1972), **Меткос** (1983), **Сартид** (1992). Од 2004. године Компанија U. S. Steel Serbia месечно издаје **USS Steel Monthly**.

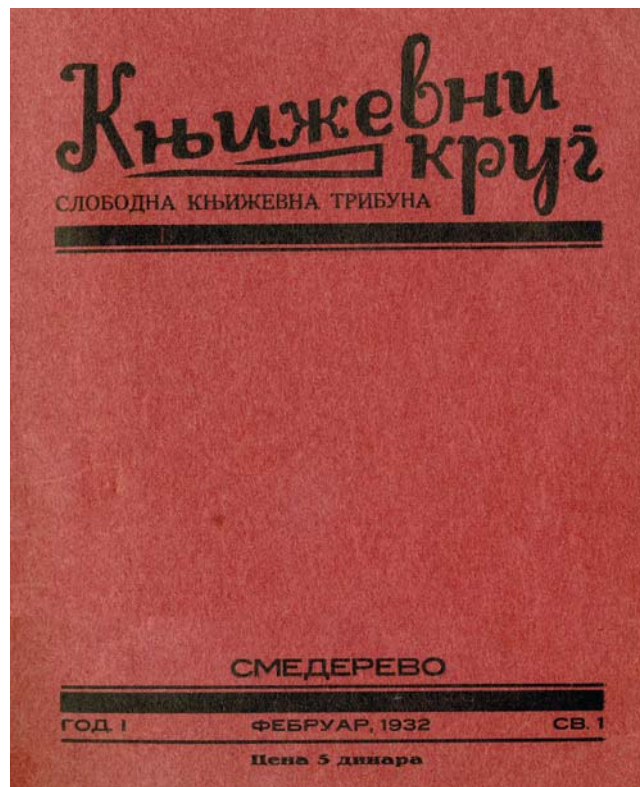
И друга смедеревска предузећа настојала су да преко својих гласила обавештавају о производњи, извршењу планова, синдикалним активностима, новим достигнућима у технологији... Фабрика „Милан Благојевић“ је од 1963. до 1969. године издавала лист **Трибина**, који је после интеграције предузећа са Електронском индустријом Ниш престао да излази. Лист је поново покренут 1982. и излазио је до краја 1985. године.

Своје новине имали су и Трговинска радна организација „Дунав“, предузеће „Фаграм“, а смедеревска „Ласта“ је 1983. штампала **Јубиларни информативни лист**.

Листови основних и средњих школа

Први школски лист у смедеревском срезу покренули су 28. септембра 1956. године ученици Основне школе „Јован Јовановић Змај“. Лист је излазио до краја школске 1956/57. године, а издато је укупно 16 бројева. Историјат школских новина и изводе из многобројних написа проналазимо у примераку листа **Змај** који је објављен 17. новембра 1971. године.

Од првих школских новина до данас покренуто је више од 20 наслова намењених деци и младима. Излазили су повремено, у различитим техникама, а неки су били кратког века. У Збирци завичајне периодике чувају се: **Полет**, лист ученика Основне школе „Др Јован Цвијић“ (1979), **Ведрина**, школски пионирски лист Основне школе „Бранко Радичевић“ Смедерево (1979), **Бранково коло**, лист ученика ОШ „Бранко Радичевић“ Лугавчина (1979), **Очима младих**, лист ученика смедеревске Гимназије (1974), **Друговачки пламен**, лист Месне заједнице и Основне школе у Друговцу (1984), **Друговања**, лист ОШ „Херој Света Младеновић“ у Сараорцима (1986), **Реч на делу**, лист Образовног центра „Милентије Поповић“ Смедерево (1987), **Извор**, лист ученика ОШ „Милан Кршљанин“ у Крњеву (1989), **Доситејевци**, лист ученика Основне школе „Доситеј Обрадовић“ (1994), **Забавник**, лист ученика Основне школе „Димитрије Давидовић“ (1996), **У фазо-**

Насловна страна часописа **Књижевни круг**.

ну, лист ученика Основне школе „Јован Јовановић Змај“ (1996), **Око**, лист ученика Основне школе „Бранко Радичевић“ Милошевац (1996), **Чуперак**, лист Основне школе „Бранислав Нушић“ (1997), **Споменар**, лист ученика Основне школе „Доситеј Обрадовић“ у Вранову (1999), **Гласник**, лист ученика Техничке школе (1999), **Наше огледало**, лист ученика ОШ „Сава Ковачевић“ Мишајловац (2004), **Ђачко перо**, лист ученика и наставника Текстилно-технолошке и пољопривредне школе „Деспот Ђурађ“ (2004), **Смем**, лист ученика Техничке школе – саобраћајне, металуршке, електротехничке и машинске струке (2006).

Часописи

Најстарији часопис у фонду Завичајног одељења је **Књижевни круг**. Покренуо га је 1932. године Танасије Младеновић, тада ученик смедеревске Гимназије, са Стјепаном Ђ. Игњатовићем и још неколицином сарадника међу којима су били: Милован Ђилас, Радован Зоговић, Кочо Рацин, Зарија Лучанин... **Књижевни круг** је излазио током 1932. и 1933. године и успео је да окупи најнапредније југословенске писце.

Први број часописа **Смедерево** објављен је 1985. године. Прва серија часописа за културу, уметност и друштвена питања излазила је до 1988. године у издању **Нашег гласа**, а нова серија, у издању Скупштине општине Смедерево, од 1994. до 1998.

Народна библиотека Смедерево од 2003. године издаје часопис за књижевност, уметност и друштвена питања **Mons Aureus**. Сви бројеви часописа доступни су и у електронској форми посетитељима сајта Народне библиотеке Смедерево www.biblioteka-smederevo.org.rs.

Музеј у Смедереву од 2006. године издаје **Смедеревски зборник**, а предузеће Newpress од 2008. **Смедеревски магазин**.

Од стручних часописа свакако треба истаћи часопис **Acta medica Semendrica** који од 1993. објављује смедеревска подружница Српског лекарског друштва и **Геронтолошки зборник** – часопис Подружнице Геронтолошког друштва Србије за Подунавски округ. Друштво за техничку дијагностику Србије, са седиштем у Смедереву, издаје два часописа: **Менаџмент знања** и **Одржавање машина**.

С намером да афирмише свој рад, Удружење потомака ратника 1912-1918. године, које су 1997. године основали Смедеревци у жељи да, на територији општине, чувају и негују историјске традиције, покренуло је 2004. године **Глас потомака** који прати активности Удружења, али нас подсећа и на важне догађаје и личности наше завичајне историје.

С обзиром на то да Архијерејско намесништво подунавско које покрива простор општине Смедерево припада Епархији браничевској, у Збирци завичајне периодике чува се и часопис Епархије браничевске **Саборност**.

Презентација и популаризација завичајне периодике

Смедеревска библиотека, као промотер локалне културне баштине, приступила је пројекту дигитализације завичајне грађе. Пројекат се реализује у сарадњи са Одељењем за развој дигиталне библиотеке и микрографију Народне библиотеке Србије. Збирка старе завичајне периодике је једна од првих дигиталних колекција и доступна је свим посетиоцима сајта Дигитална Народна библиотека Србије www.digital.nb.rs.

На Четвртм стручно-научном скупу Заједнице матичних библиотека Србије „Библионет“ у Пожаревцу, у оквиру Виртуелне презентације завичајне грађе, која је саставни део изложбе „Скривено благо библиотека Србије“, представљена је периодична публикација **Глас Подунавља**.

Богата Збирка завичајне периодике Народне библиотеке Смедерево која садржи више од 90 наслова, презентована је на изложби **Сто тридесет пет година периодичне штампе у Смедереву** која је постављена поводом обележавања 135-годишњице од појаве првих новина у нашем граду.

Драјана Илић

ЧИТАЈТЕ НАГРАЂЕНЕ ПИСЦЕ

Гордана Ћирјанић: *Оно што одувек желиш*; НИН-ова награда критике за најбољи роман у 2010. години

Сања Домазет: *Acqua alta*; Роман смедеревске књижевнице који се својим литерарним вредностима нашао у најужем избору најзначајнијих књижевних награда у Србији.

Никола Аманти: *Забава може да почне*; Нови роман добитника најпрестижније италијанске књижевне награде „Стрега“

Марина Левица: *Сви смо ми од истог лепка*; Урбана лондонска прича познате енглеске списатељице, добитнице књижевних награда „Сага“ за енглеско говорно подручје, „Болингер Вуд Хаус“ и „Вотерстон“

Марио Варгас Љоса: *Авантуре неваљале девојчице*; Роман латиноамеричког писца, добитника Нобелове награде за књижевност 2010. године

Владан Матијевић: *Врло мало светлости*; Добитник награде „Меша Селимовић“ за најбољу књигу објављену у 2010. години

Вида Огњеновић: *Посматрач птица*; Најновији роман познате српске књижевнице и редитељке, добитнице многобројних књижевних награда

Киран Десаи: *Наслеђени губитак*; Добитник Букерове награде за 2009. годину

Владимир Арсенијевић: *Предатор*; Награда за најбољу књигу међу најчитанијим књигама у мрежи јавних библиотека Србије за 2010. годину.

Емир Кустирица: *Смрт је непроверена гласина*; Најпродаванија књига 2010. године.

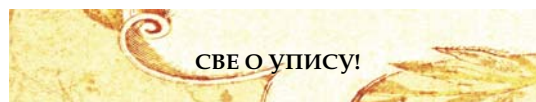

1. По цени годишње чланарине можете купити једну књигу, а прочитати их много више.
2. Немате навику да купујете дневну штампу, а желите да будете информисани – прочитајте је у читаоницама Библиотеке.
3. Чланови Библиотеке могу користити бесплатно интернет.
4. Спремате испит, матурски, дипломски рад? Све што Вам треба налази се на Научном одељењу и у фонду Библиотеке.
5. Желите да ваше дете квалитетно испуни своје слободно време? Укључите га у активности Дечјег одељења!
6. Не морате трошити време одлазећи у други град да бисте купили омиљени наслов – учините то у књижари Библиотеке.
7. Члан Библиотеке у нашој књижари може купити књигу са 10 % попушта и користити најповољније услуге фотокопирања.

*Упис је почео, висина чланарине није промењена,
а ми Вас са радошћу чекамо!*

Ја имам маму, тату, бату, секу и Народну библиотеку!

ГОДИШЊА ЧЛАНАРИНА

За одрасле	700,00 динара
За децу	600,00 динара
За пензионере	500,00 динара

ПОРОДИЧНА ЧЛАНАРИНА

Уписом два члана породице,
остали стичу право бесплатног уписа

БЕСПЛАТАН УПИС ЗА БАКЕ ПРВАКЕ

БЕСПЛАТНО КОРИШЋЕЊЕ ИНТЕРНЕТА ЗА ЧЛАНОВЕ БИБЛИОТЕКЕ

КОЛЕКТИВНИ УПИС

ЗА УЧЕНИКЕ И НАСТАВНИКЕ

За групе од 15 ученика или наставника
цена годишње чланарине је 500,00 динара

ЗА ЗАПОСЛЕНЕ

Група од 15 запослених има право на
упис по цени од 600,00 динара

ПОПУСТ ЗА СТУДЕНТЕ

Редовни и ванредни студенти могу се
учланити по цени од 500,00 динара

Добродошли у Народну библиотеку Смедерево!

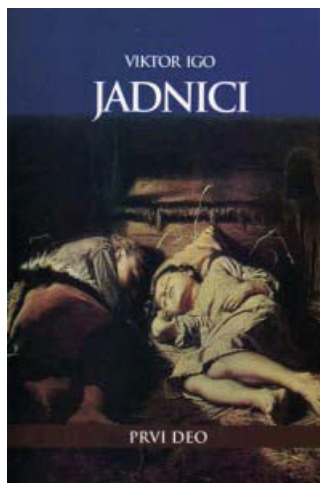
Кертин Лем ДЕВОЈКЕ СУ СА САТУРНА, МОМЦИ СА ЈУПИТЕРА

Да ли Вам је познато шта је и како је настала ВЕЛИКА СВАЂА? Дакле, једне вечери, огромни Свемирски брод препун згодних младића са Јупитера, спустио се на прелепу планету Сатурн, настањену само љупким девојкама, које су се у свему идеално слагале. Али, авај! Када су стасити младићи крочили на тло, Свемирским Савршенством се разлегао срцепарајући крик: „ОНАЈ је МОЈ!“ Од тада, женски и мушки Светови су се помешали. Мирни и складни живот је нетрагом нестао. Велика Свађа је почела. И до дана данашњег непрестано траје. Тачно је да, Девојка (Сатурн) и Младић (Јупитер), не размишљају на исти начин, и да би њихова комуникација могла да буде могућа, неопходно је да развију „**одређене стратегије за успостављање међупланетарне хармоније**“, наравно, свако на свој начин. Њихова међусобна осетљивост, и претпоставка да говоре истим језицима, врло често доводе до Космичких сцена и до појаве Беле Међупланетарне Буке (густе магле неразумевања), када Сатурн и Јупитер губе све своје Космичке сигнале. А за комуникацију су неопходне Речи, иако се баш о њих и Сатурн и Јупитер често „саплићу“. Јер, „**Девојке причају да би ОТКРИЛЕ. Речи им служе за међусобно РАЗУМЕВАЊЕ и ЗБЛИЖАВАЊЕ.**“ Са момцима је то „мало“ другачије. „**Момци причају да би САКРИЛИ. Речи им служе за удаљавање од сувише личних и компликованих тема.**“ Међутим, када се пронађу права Сатурн и прави Јупитер (звучи невероватно, али је могуће, верујте!), и када прихвате једно друго са свим њиховим манама и врлинама, поштују се и брину једно о другоме, онда Интергалактичка Бајка има све изгледе да прерасте у дивну Стварност. Савети из ове књиге су врло инспиративни. Толико, да из ових стопа одоха да изнајимим један удобни, наликани Свемирски Брод, и направим неколико кругова по Сунчевом систему. Размишљај да „убацим“ у њега и једног џангризавог Јупитера. Тек толико, да не буде баш све САВРШЕНО!

Виктор Иго ЈАДНИЦИ

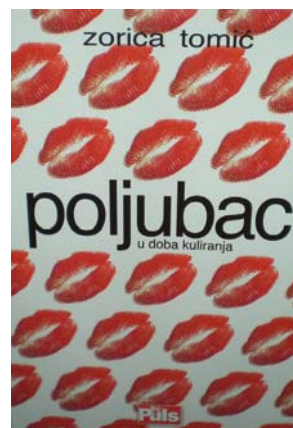
„Човек има тело које је у исти мах и његов терет и његово искушење. Он га вуче и попушта му. Он мора да пази на њега, да га обузда и укроћава, и да му тек у крајњој нужди, попусти.“ Жан Валжан проводи двадесет година у затвору због украдене векне хлеба. Краде ли зао или гладан човек? Сиромаштво је судбина или немогућност избора? Да ли је Фантина, самохрана мајка, оставши без посла, морала да буде присиљена да се бави најстаријим „занатом“ на свету, не би ли прехранила своју кћеркицу Козету, и себе? Да ли су беда, болест и страх иједног недужног детета срамота целог Света? Јесу. И оног тада и овог сада. Док свеопшта себичност дубоко пушта своје прљавао корење, хранећи се плодним тлом људског страха, човечанство губи Душу. „**Не бојмо се никад лопова и убица. То су спољне, мале опасности. Бојмо се сами себе. Предрасуде, то су лопови; пороци, то су убице. Велике су опасности у нама самима. Шта нам је стало до онога што нам прети глави или кеси? Мислимо само на оно што нам прети души!**“ Борба добра и зла, суровости и милосрђа, мржње и Љубави, у непрекидном је трајању, од када постоји људски род. А да ли ми постојимо на Земљи да би се међусобно уништавали, или постојимо да би истинску Љубав једно другом откривали и поклањали? „**У свачему треба исписати PER FINIS, треба се уздржати, заборавити свој апетит, стрпати у затвор своје прохтеве и самог себе одвести у притвор. Мудрац је онај који уме у даном часу да изврши своје сопствено хапшење.**“ Замислите се над собом и над свим оним добрим и лошим стварима које сте учинили и себи и другима. Јер, шта ћете урадити и како ћете се осећати, ако једнога дана зачујете тихи, опомињући глас који ће вам изговорити на уво исто оно што и Жан Валжану: „**Биће много гласова који ће те благосиљати, али само један који ће те проклетити. Сви ови неће стићи до неба.**“ Иза нас остају дела или недела. Шта ћете изабрати?

Зорица Томић ПОЉУБАЦ У ДОБА КУЛИРАЊА

Са оскулацијом смо се сви срели у животу, небројено пута и у разним приликама. И у бројним важним околностима, оскулација је бивала најефикасније средство за решење неспоразума. Многи би се збунили када бисте их упитали шта значи ова реч? А веровали или не, оскулација је – љубљење! Сви знамо да постоји много врста пољубаца: родитељски пољубац израз је привржености и родитељске љубави; пријатељским пољупцем љубимо пријатеље у образе; еротским пољупцима љубе се заљубљени, и такви пољупци су и најмаштотивији. Остале врсте пољубаца откријте сами или их измислите! Свакако се сећате општепознате бајке „Трнова Ружица“, у којој након стогодишњег сна, Трнову Ружицу, буди нежни пољубац до ушију заљубљеног Принца! Или, када у још једној познатој бајци „Краљевић Жабац“, прзничава принчеца пољуби ружног жапца, а он се претвори у високог, згодног Принца зелених очију! Ах, те Бајке, доћи ће ми главе... Шалу на страну, пољубац није ни мало наивна људска творевина. „**Пољубац је једина ствар на свету која се не може добити без давања, нити се може добити без узимања!**“ А опет, са пољупцима се мора бити врло опрезан, јер се зна „**да пољубац шаље сигнале мозгу који производи окситоцин, хормон среће или хормон доброг расположења. Пошто ови неуротрансмитери изазивају еуфорију, они остварују исти ефекат као амфетамини и слични препарати.**“ А то значи да можете постати и зависник од љубљења! Међутим, не обазирите се на ову хладну, научну чињеницу. Не дозволите да завлада претећи тренд „**доба без пољубаца**“ који прети да уништи блискост међу људима, а самим тим нам истреби и слатке пољупчиће. Зато, чак и у овом „сајбер Универзуму“, када немате могућност директног додира са својом вољеном особом, а чезнете да је пољубите, зграбите мобилни телефон и пошаљите јој СМС са овим знаком :-* Али, само као графички приказ, јер пољубац уживо, НИШТА не може да замени!

Прејоручује: Сања Ж. Недељковић

AKCIJA 40% POPUSTA NA POJEDINE EKSPONATE

Glasgow

Magic

Intermezzo

PRIDRUŽITE NAM SE UZ
Beskrajno uživanje

Candy

Сва та равница

Друџа ѝрича

„Ипак, већ ђодинама најѝосећенији музеј у Амстердаму је кућа једне девојчице.“ Овом реченицом завршена је ѝрва ѝрича о Холандији. Разгледницу из „земље лала и ветрењача“ за Маџазин је написала наша сарадница Александра Боџановић која је, захваљујући заједничком ѝројекту ОЕБС-а и амбасаде краљевине Холандије у Београду са својих четиоро колеџа, сѝуденаџа завршине ђодине новинарства, била на једномесечном ѝројуџовању кроз ову земљу.

Ана Франк

Стотине туриста који стрпљиво чекају у реду – сваког дана у години, од јутра до затварања у десет увече. Ипак, нико се не жали и сви ће рећи да вреди сваког минутаведеног у чекању. На овом месту још увек се шапуће да нежељене уши не би чуле неку, из нужде изговорену реч и живот се гледа кроз малени комад плаветнила на крову. Кућа Ане Франк – место где се она са породицом скривала од нациста за време другог светског рата и одакле је 1944. године одведена у логор да се више никад не врати. Више од милион људи посетило је 2007. овај музеј. Ана Франк дала је лице и испричала потајне жеље и снове милиона жртава Холокауста.

Град који никада не спава ипак, најпознатији је по својим „продавачицама љубави“. У кварту Црвених фењера, самом центру Амстердама, у једнособним становима са стакленим изложима на забаву и провод позивају десетине девојака из снова. Оне су самосталне раднице, имају синдикате и своје представнике, а излоге из којих маме муштерије плаћају и од 150 евра за ноћ. Прошетајте овом улицом. Ко зна, можда баш овде сретнете жену свог живота.

И то је сама суштина овог града – не знате док не пробате. Амстердам живи у мешавини традиционалног и новог, лицидерских кућа и стаклених небодера, старих продавница и модерних заната ... вечно бледих плавооких Холанђана и њихових тамнопутих комшија ... За сваког по нешто и места за све.

А у таквој шароликости живи цела Холандија.

Од затвора до плаже, од суда до палате

У духу Холандске упорности, потребе да стоје чврсто тамо где јесту и њихове непрестане борбе против мора од кога су отели земљу да се на њој настане, настао је и мото њихове државе – „Ја ћу опстати“ или „Издржаћу“.

Ношени ветром дуж бескрајних пруга, у возовима који не касне стигли смо и до мање познатијих градова „земље испод мора“. Тилбург, Бреда, Харлем, Гронинген... сви су изгледали исто. Није било Потемкинових села – сценографије и шминке намештене само за туристе. Од луксузних четврти Амстердама до последњег сокака забаченог села нема разлике у чистоћи улица, уредности зграда и љубазности

локалног становништва. Све је исто као и у већим градовима, само мање, присније.

Последње недеље пре повратка програм нас је довео у политички центар Холандије – Хаг. У граду у Србији познатом по „злогласном“ суду сазнали смо и неке друге, у нашој земљи, мање познате чињенице.

Бескрајни песак и галебови који лебде на јаком ветру. Плаво море у коме се може видети тек по неки купач иако је крај августа. „То су углавном Холанђани, ми смо навикли на мало хладнију температуру воде“, каже један од продаваца харинги, тамошњег специјалитета.

Трамвај на линији 1 вас може одвести до Шевенингена, једног од осам дистрикта Хага. Ипак, то није затвор за ратне злочинце већ најпопуларнија плажа у земљама Бенелукса. Годишње је посети преко десет милиона туриста. Сезона почиње већ у мају, а за купање у овом, Северном мору најбољи су јун и јул, мада кажу да има купача и у јануару. На дан нове године организује се такмичење у „зимском пливању“.

Истим превозом назад до центра града... На језеру, Биненхоф – комплекс зграда у којима се налази парламент и центар политике Холандије још од 1446. године. Континуирано, са прекидима током ратова који нису могли да сувише поремете живот у овој земљи, са кризама сувише малим да би их неко после извесног времена и памтио.

А поред Биненхофа, такође на води, Краљевска галерија слика Маурицијус. Стара зграда шапуће вековима сакупљане приче, исечке из живота заробљених у покретима људи овековечених на сликама аутора из разних епоха. Укочавивши овде целокупни свет остављате напоље, јер граја савремености не може да прође кроз зидове старог здања, па ћете се заљубити у чедну и невину „Девојку са бисерном минђушом“ и присуствовати „Часу анатомије“ ужаснути, а опет сувише фасцинирани да бисте се одмакли.

У Хагу се налази и канцеларија Беатрикс Вилхемине Армгард – краљице Холандије. Ту је и једна од четири званичне палате у којој живи веома вољена краљевска породица Оранж. Када једног дана краљица Беатрикс преда власт свом сину Вилијам-Александру, Холандија ће после три генерације поново имати краља. Ипак, Холанђани воле да се шале да је њихова краљевска породица наклоњенија женама – принц има три ћерке, тако да ће после њега опет доћи краљица. Све како ред налаже.

И са неба Холандија изгледа тако – у реду и под конач. Бескрајна зелена равница испресецана каналима, са улицама под правим улговима које све личе једна на другу. Мала земља лала, ветрењача, љубазних људи и вољених краљица остаје иза Јатовог Боинга 737-300. Километрима који брзо нестају, испред чека Београд.

Др Декси

Јао, људи, да вам причам!
Дође мени пре неки дан један Баћко, упадне у ординацију, седне на столицу и каже једно: „Уф!“ И после – ћути! Гледам ја њега, гледа он мене, али и даље ћути. Видим да је грозна мука, па га онако, опрезно, питам шта не ваља, а он поче: „Не ваља ништа, докторе. Мојој Ализи, то је мој пас далматинац, неко је украо – пеге. Прво сам мислио да су јој се откачиле и негде поиспадале кад смо се играли, цео стан сам претуррио, и парк сам претражио, и око зграде сам седам пута обишао и гледао, и – ништа! Мислим да их је неко украо! И шта сада ми да радимо, докторе, како моја Ализа да изађе из куће без пегица, како? Па, сви ће јој се смејати: далматинац – без пегица!“

Рече то Баћко и опет заћуча, као кад је дошао, само без оног уф.
Ту се и ја нађох у невољи јер још нисам имао такав случај, па ни рецепт немам. Али, имам доброг другара, инспектора Славишу! Узмем одмах телефон:

„Хало, инспекторе!“

„Хало, докторе, шта не ваља?“

„Ништа, хоћу рећи – свашта не ваља...“ и ту му испричам целу Баћкову и моју муку.
„Зовем те за петнаест минута. Здравео!“ – рече Славиша и прекину везу.

Јао, тих петнаест минута Баћко и ја провели смо као на трњу. Реч нисмо проговорили, само смо у телефон гледали очекујући спасоносни позив. Чак ни бонбону нисмо узели, толико смо били забринути. Кад...

Зррррр...!

„Докторе, ствар је решена! Пеге су пронађене. Брзом интервенцијом пронашли смо их у стану Душана Б. У ствари, он се сам пријавио. Сада су код нас у станици, дођите по њих. Здравео!“

Одјуримо Баћко и ја у станицу, и ту са знамо шта се догодило. Тај Душан Б. добио је четири штенета далматинца, али није знао да се они рађају потпуно бели, без пегица. Уплашен да ће им та различитост заочати живот искористио је тренутак Баћкове непажње и са Ализе, како каже, „само позајмио“ неколико пегица за своје љубимце. На срећу, његови псићи су ускоро почели да добијају своје природне пегице па се Душан сам пријавио и – показао. Баћко је имао разумевања за његов поступак па се није много ни љутио. Чак су постали добри другари када је Душан обећао да више никада ништа туђе неће узети без питања.

Ето, тако се ова драма завршила.

А јесте ли чули за Љубицу и Душицу Бабић.

То да вам причам.

Чуле оне да њихови другари, браћа Драган и Михајло Стаменковић, организују турнир у игри **Коларићу, панићу**... Одмах су решиле да се и саме пријаве, али је ту сада невоља што нису знале шта је то. И, нормално, дођу код мене. „Докторе“ – кажу оне – „ми бисмо да се пријавимо за турнир, али не знамо каква је то игра. Мислимо да је занимљива чим се зове **Коларићу, панићу**, али је никада нисмо ни видели ни играле. Знате ли где може да се купи, да мало испробамо, глупо је да се такмичимо неспремне.“

Питају ме да ли знам? Па, ја сам својевремено био шампион у тој игри.

„**Коларићу, панићу** се не купује у продавници, то ће можда некога разочарати, али тако је. За њу вам је потребно само једно парче канапа, а то свако има у кући, може и обична вуница, четири руке, и играте се. А како – питајте маму, тату, баку или деку. Вероватно се сећају како су се они некада играли. Ако они не знају, на вратите до мене да вам покажем.“

То сам исто рекао Љубици и Душици, а предлажем и вама. И да знате, док вежбате, а и после док се играте, обавезно треба да певате ову песмицу:

**Коларићу, панићу,
Плетемо се самићу,
Сами себе заплићемо,
Сами себе отплићемо,
Коларићу, панићу...**“

А сада ово да вам причам.

Јесте ли чули за оног Банета што је протрчао недељу и утрчао у понедељак?

Нисте? Слушајте.

Тај Бане много воли да трчи, па трчи где стигне и кад стигне. Трчи и када иде у вртић, и када се из вртића враћа. Увек. И, прошле суботе деси се ово.

Почео је да трчи у суботу, и толико се занео да је недељу просто протрчао и утр-

чао право у понедељак. Како, то ни њему, а ни атлетским стручњацима није јасно. Његови родитељи претпостављају да се толико занео и није ни приметио када је пројуррио кроз недељу и стигао у понедељак, али ни они не знају да кажу како се то десило. За невољу су сазнали када је комшиница са трећег спрата довела смрзнутог Банета кући. Она га је, када се враћала с пијаци, срела испред вртића који је био затворен јер је свима била недеља а само Банету понедељак. Ето! Сада су Банетови родитељи на опрезу. Наравно, он и даље трчи, али пазите да опет не залута и протрчи неки важан дан. Тај опрез је био прави рецепт, али сам о Банету испак смислио песмицу:

**Као крила шири руке,
Мрда осмех на свом лицу,
Тако може без по муке
Да престигне чак и птицу.
А ветрови нек пожуре,
И прашину нека дигну,
Кад Банету ноге јуре –
Чик нека га онда стигну!**

Ето!

Десио се у међувремену и једно смување, то да вам причам.

Било је то овако...

Ијао...!

Заборавио сам да отворим прозор... Чекам пролеће... Можда ће да наиђе, па ако види да је прозор затворен помислиће да ту нико не живи и отићи ко зна где... За мислите да ми то деси! Куку, ја, црни, како да се заљубим без пролећа? Лако је деци, она могу да се заљубе кад год хоће, а ми, људи у годинама што се каже, ми који смо се једном заувек заљубили морамо да чекамо пролеће да се опет заљубимо у љубав нашег живота... За сваки случај.

Срећно вам, народе, Ново Пролеће!

Другари, ако имате неки проблем, слободно ми пишите, у следећем броју Магазина добијате одговор, часна реч! Моја адреса је: **Доктор Декси, Улица Лукијана Мушицког број 131, Смедерево 11300**, а можете ми проблем послати и по голубу писмоноши, или на меил **info@newpress.co.rs** само напишите да је за мене. Ето, тако... Сада ме извините, идем да отворим прозор, да ме пролеће не заобиђе.

Ваш доктор Декси

Како дете користи време за учење

Пише: Слободанка Радосављевић

Многа деца уче систематично, организовано и планирано, имају план шта, када и као треба учити. Друга деца уче кампањски, без плана и систематичности. Без обзира како дете учи, желимо да вам приближимо начине лакшег учења и дужег памћења. Нека деца временски уче краће, али боље користе време за учење зато што су систематична и организована. Можда треба пробати па учити део по део, други пут пробати па учити текст у целини или пак комбиновати у односу на личност која учи. Како смо сви различити, то ће свако од нас различито и приступити учењу. Најважније је како користимо време при учењу.

Поступност

Пракса је показала да треба комбиновати белешке и текст који се учи. У процесу учења, дете треба: Визуелно да упозна текст, што би био први корак; Да уочи шта је битно – које су целине; Да припреми оловку за подвлачење битних ствари; Текст треба да прочита у целини; Да покуша да се сети шта је прочитао јер је, можда, потребно да прочита још једном, али тада мора да се сконцентрише на садржај текста; Да покуша да се сети првог дела, потом првог и другог, а онда првог, другог и трећег – и да све то повеже у целину.

Атмосфера

Што се тиче других услова за стварање погодне и подстицајне атмосфере за учење, детету је потребно:

Просторија у којој није претерано топло; Одговарајућа одећа – најпогодније су тренирке; Да се навикива да не учи лежећи, у кревету, већ седећи на обичној столици и за столом; Да учи одмах после школе јер се тако брже учи и дуже памти; Да прави кратке паузе, по могућству испуњене вежбама за изтезање тела; Да прво учи предмет који је најобимнији, па затим лекције мањег обима; Да комбинује предмете који нису сродне садржине – наизменично са вештинама.

Преслишавање

Кад, и ако, преслишавате дете, обратите пажњу:

Да ли дете разуме појмове које је усвојило;

Да ли логички повезује појмове;

Да ли уочава везе – сличности и разлике када употребљава ново усвојене појмове;

Да ли дете разуме у целини оно што учи.

Добро је да дете чита наглас и да се наглас преслишава јер ће чути себе. На тај начин стиче се самопоуздање неопходно да наведено изнесе на часу. Не треба подржавати дете које учи напамет,

јер учење напамет никоме не користи, није учење са разумевањем већ само репродуктивно учење.

Похвале и казне

Децу треба пратити и похваљивати, а и покудити, онда када је потребно. Похвала, за оно што је дете брзо и добро схватило при учењу може да буде подстицајна за дете и да буде мотив да оно и даље систематично учи. Онолико колико родитељ прати дете и има фер однос, толико поставља добре темеље за јаку повезаност родитеља и детета. Дете треба хвалити подједнако и за мале и велике успехе, што значи да га родитељ уважава. Важно је приликом похвале и додирнути дете. Загрлите га, помазите и пољубите. То има посебан ефекат.

Важно је упамтити: Кад хвалите – хвалите само ТАЈ моменат; Кад кажњавате – кажњавате само то понашање! Не упоређујте своје дете са другима. Родитељ треба јасно да стави детету до знања да је срећан када дете за научену лекцију добије добру оцену али и, уколико је показало слабији резултат, да ће му помоћи да постигне бољи успех.

Јаје — панацеа у љусци

„Свако јујиро једно јаје орјанизму снагу даје...” Има ли истине у овој пословици када савремени нутриционисти увелико говоре о жуманцају као „холестеролској бомби” и уче нас да недељно не јреба јојесити више од јири јаја? Савеј нутриционистиа односи се на кокошија јаја и свакако ћемо ја послушати. Овде је, међу-тим, реч о јајима јрејелице.

Пише: Верица Алексић

Препелича јаја су веома декоративна за ускршње аранжмане — са њима ће сваки декор бити живописнији и лепши. У њиховим љускама засађено жито или нека друга биљчица веома ће обрадовати децу. Али, препелича јаја нису само декоративна, него и истински лековита. Уз одговарајуће чајеве од лековитог биља лечење овим јајима помаже организму да се ослободи не само повишеног крвног притиска, анемије и других болести, него и да постигне дуговечност, а и да савлада последице радиоактивног зрачења. Управо ову карактеристику терапије јајима истакли су научници из Санкт Петербурга као једну од најважнијих. После вишегодишњих истраживања ови стручњаци су успели да докажу да препелича јаја заустављају развој обољења изазваних деловањем радиоактивних изотопа и да значајно продужују активан живот. То је и разлог због кога су јаја ове птице, која се гаји и у домаћим условима, уврштена у званичну терапију и рехабилитацију особа које су биле изложене повишеном радијационом ризику.

Препеличје јаје драгоцено је споља...

Код **дијатезе** која се јавља код деце одлично је следеће средство: добро оперите лимун, нарежите га на комадиће и одстраните коштице. Опрану љуску јаја осушите и стучите у прах. Поспите лимун овим прахом и дајте детету да поједе кашичицу смесе неколико пута на дан.

Код **артритиса, остеохондрозе, реуматизма, убоја и истегнућа тетива** одлична је маст која се прави од сировог јајета са сирћетом. Једно сирово јаје се стави у шољу, прелије јаким сир-

ћетом и остави да стоји два дана док се јаје потпуно не раствори. Овој смеси се дода 100 грама неслаганог свежег путера, све се добро умути мисером да се добије једнообразна маса кремасте структуре. Њоме се дуже време мажу оболела места. Набоље је да сирће буде од јабуке или дивље крушке, али може се употребити и свако друго јаче сирће.

Недостатак калцијума, важног градивног материјала, један је од најраспрострањенијих поремећаја метаболизма. Последице су тешке — од **дечијег рахитиса** праћеног хормоналном инсуфицијенцијом до **алергија, анемије, несанице, мишићне слабости**. Да бисте се опростили са свим овим кошмарним дијагнозама приуштите себи нешто крајње једноставно и исто тако ефектно. Немојте бацати љуску јајета, уситните је у прах и узимајте у току оброка — на врх ножа. Осим калцијума, у њој има и фосфора, цинка и других драгоцених твари без којих ваш организам не може.

Код **опекотина** свих врста добро је да се користи уље са јајетом. Да бисте га направили потребно вам је да свежа јаја кувате 15 минута, да их ољуштите, одвојите беланца од жумана, а затим да жуманца изгњечите кашиком да добијете пасту без грумуљца. Ову кашицу пеците на чистом тигању 45 минута на врло тихој ватри, да добијете јајчано уље. Готово уље процедите и премазујте њиме опекотине, и то како свеже тако и застареле. Ако желите, можете направити комбинацију јајчаног уља са невеневим или кантарионовим, у размери 1:1 и добијеном течношћу мажите озлеђена места. Ово уље је одлично и за негу здраве коже, посебно зреле, због холестерина који садржи.

... а посебно изнутра

Ако вас у пролећним данима задеси **инфлуенца**, одмах пробајте да је зауставите следећим средством: узмите 50 мл чисте водке или најбољег коњака, додајте једно сирово кокошије или 4 – 5 препеличијих јаја, јеловну кашику меда или шећера, затим све добро промешајте и попијте непосредно пред одлазак на спавање. Ујутру попијте јачу лимунаду — такозвану „пашину лимунаду” — и осећаћете се као нови.

Код особа које пате од **холестицита** после употребе препеличијих јаја нестаје стална горчин у устима, пробадање и бол у десном подребарју. Олакшање наступа и код **bronхијалне астме**, као и код **атеросклеротичке кардиосклерозе и стенокардије**. Болесницима од ових болести се препоручује узимање 4 јајета

30 минута пре јела. Већ после десетак дана долази до видљивог побољшања, нестају главобоље, „лакше се дише“, нема стезања око срца, снижава се повишени крвни притисак и уједно долази и до исправљања расположења.

За лечење **повишеног крвног притиска** курс лечења подразумева 120 јаја, а код **шећерне болести, туберкулозе, малокрвности и бронхијалне астме** до 250 јаја. Узимају се увек ујутру, на гладно срце, сирова, и то прва три дана по 3 јаја, друга 3 по 4, а онда по 5 јаја сваког јутра.

Деци која пате од **проблема са метаболизмом или циркулацијом** препоручује се, у зависности од узраста, узимање од 2 – 6 јаја дневно, а одраслима од 4 – 6 комада на дан.

За старије особе пролећно време је прави тренутак за започињање кура са препелицијим јајима. Ако их редовно узимају, приметити ће да је нестало **болова у зглобовима**, да су се знатно поправили слух и вид. Незаменљива су **код породиља** – као и у периоду трудноће. Практично сва популација, без обзира на пол и године, примећује побољшање свог здравственог стања редовном употребом овог малог чуда природе.

Најкориснија је употреба препеличјих јаја у сировом облику. Најбоље је да их пре узимања прелијете кључалом водо неколико пута, а да их потом разбијете и помешате са неким напитком уколико је нужно, или их једноставно попијете уз покоји гутљај вреле воде. Кура може да потраје и 3 – 4 месеца у току године. Ако сте је започели, не би требало да је прекидате.

Време Васкршњих празника је одлично за упознавање деце са препелицијим јајима: могу да се користе и кувана, а посебно ће бити интересантна мањој деци. Треба нагласити и то да у препеличјим јајима уопште нема холестерола и да не изазивају алергију. С обзиром да су препелице врло отпорна сорта, и њихова јаја се сматрају извршним еколошким производом.

Чуда препеличјих јаја

Препеличије јаје тежи свега 10 до 12 грама, али – злата вреди. Нарочито важни елементи које садржи су тиразин, треонин, глицин и хистидин. Посебну пажњу заузима аминокиселина која се у њима налази, а коју називамо лизоцим. Наше тело не може да само произведе ову материју, а не може ни да постоји без ње: лизоцим спречава развитаку штетне микрофлоре. Има га у изобиљу у препеличјим јајима и она управо стога могу да задрже своју свежину и до 2 месеца у фрижидеру, а месец дана на обичној собној температури.

У многим земљама ова јаја су много популарнија од кокошијих. На пример, у Јапану их можете купити свуда, чак и на киосцима за новине. Јапански ђаци пре часова обавезно поједу два пре-

ПАШИНА ЛИМУНАДА

Направите обичну лимунаду од лимуна или још боље – лимете, чију кору можете најситније настругати и додати мало зелених „коврица“ у течност. Успите сируп од ружа, или слатко, ако нисте спремили сируп, а у недостатку и једној и другог послужите се малиновим сирупом. Додајте мало свежих листова питоме нане и грубо мрвљено семе коријандар. Ово је изванредан напитек и за здраве особе, увек када им предстоји напоран дан.

пеличија јајета. Код нас она као да још увек нису довољно позната и прихваћена, а штета, јер су врло здрава: у њима је 5 пута више калијума, 4 и по пута више гвожђа, 2 и по пута више витамина V1 и V2 и много више витамина А, фосфора, кобалта, никотинске киселине него у кокошијем јајету, које надмашују и по количини беланчевина. Она као да су „кројена“ за потребе организма, јер задовољавају све његове захтеве за најразличитијим једињењима која му обезбеђују здравље.

Осим у редовној исхрани, народна медицина користи препеличија јаја за лечење болести срца, бубрега, желуца, плућа. Традиционално су присутна у рецептима за лечење импотенције и, уз лековито биље, као средства за стимулацију плодности и повећање сексуалних моћи и плодности. Мушкарци су већ извукли лекцију из претходних редова, али да поновимо: и тамо где су заказале многе „проверене“ ствари, препеличија јаја су учинила чуда.

Одлична су као помоћна средства у лечењу психичких растројава, малокрвности, дијабетеса, а тирамизин је „одговоран“ за леп и румен тен лица, па би то требало да имају на уму сви који у козметичке производе за спољну употребу улажу много пажње, времена и новца.

Још један разлог да заблистате уз помоћ препеличјих јаја је у томе што јачају меморију и нерве, подижу праг издржљивост и имунитета: нема непотребних стресова, нема болова у костима, пречестих прехлада, унутрашњи органи раде као сат...

Што се ваших школараца тиче, пробајте јапански рецепт са два јајета пре школе. Њихови лекари тврде: мање инфекција, боља концентрација. Младе и остале будуће маме – не заборавите: препеличија јаја смањују токсикозу током трудноће и спречавају превремени порођај. Не постоји опасност од салмонелозе, јер су, за разлику од кокоши, препелице отпорне на ову инфекцију.

Дакле, почните јутро неким од природних сокова – било да је реч о воћном или повртном, свеједно, додајте у чашу и 4 – 5 јаја од препелице и – наздравље!

Vujošević

КУЋА ЗЛАТА И САТОВА

Уз слоган „Лепши начин да измерите време“, октобра 2002 године породица Вујошевић је отворила прву специјализовану продавницу сатова Momento свет сатова, у Смедереву као једини овлашћени продавац познатих брендова и јединствено место за све љубитеље сатова и оне који воле да прате модне трендове.

Крајем 2006. године када је отворена ексклузивна продавница „Вујошевић – кућа злата и сатова“ у Кнез Михајловој 1-3 понуда се додатно проширује за још неколико произвођача тако да данас код нас можете наћи увек највећи избор сатова Fossil, Festina, Esprit, Diesel, Casio, Just Cavalli, Roberto Cavalli, Cerruti, D&G i Tissot, као и накит украшен Swarovski кристалима аустријске куће Oliver Weber. Али свакако, највећи понос наше понуде је ексклузиван златни накит као и највећи избор венчаних бурми.

Да Ваши најдрагоценији тренуци трају вечно!

Вујошевић - кућа злата и сатова • Кнез Михајлова 1-3, тел. 026/613-902

Златара Душан • ЗИЦ Зелена пијаца, тел. 026/228-711

www.vujosevic.rs

CASIO

Стевина растурена сарма

О синовац, добро дошо да и мени кучићи залају на добро... Шта код тебе има, јел се у варош и даље кука? Како – на шта? Па, на све! А овде код мене – само на живот... Седи, одмори се. Човек с крушке падне, па седне да се одмори, а мањ кад бије пут у ову недођију... Да те питам шта има ново, нећу! Све знам! Што каже један мој познаник Мија што на Бељаницу живи – кад ја ујутро у шес упалим Радио Београд, мене Србија не мож се отме. Све ми кажу, и што ми треба, и што ми не треба. Да те питам што си дошо, ни то нећу. Треба ти за оне новине неко јело да ти причам. Таман си стиго! Прво ћемо да пробамо, па ако ти се свиђа да причам... Сипај. Није баш нешто на око, ал на језик... А? Ел да причам? Овако: то ти јело ја зовем растурена сарма. Ал уопште није сарма... Ја много волим подварак, и то баш њега. Има неки што купус фали али месо вади, а ја баш волим купус из подварка. Само сам сад претеро меру, много сам направио, јем га пет дана. Е, реко, вала, шести нећу. За ово јело су ти мере све од ока, а треба ти: млевено пилеће месо, шоља пиринча, пола тегле ајвара и повећа главица црни лука. Добро, бибер и со имаш, и мало мајкине душице... За млевену пилетину узми једно мање пиленце, очисто месо од батака, карабатака и бело, и оне кожице што ти од тога остану, све самели у машину. Оно друго што је остало искористиш за белу чорбицу. Ни ове коске извађене се не бацају него се мећу за чорбицу па се после и са њи месо скине, ал ти то знаш. Како ти то нисам причо? Па, бела чорбица ти је ко добар дан: у ладну воду метеш месо, и крилца, и леђа, и шију и тртицу, и оне коске од груди и батака, и бубац, све метнеш, додаш шангарепу,

целер, пашкана и першун све исецкано на два-три јел има неки да то не воли па га не јури у тањир, и пустиш да се кува на лагану ватру, да се не замути. Кад се месо распадне а ти све искицкаш, коске и кожице бациш, само бубац цео оставиш. Онда у једну шољу размутиш кашику брашна с воду да нема грудвице, а у једну чинију умутиш јаје, прво беланце па после додаш и жуманце. Онда у то јаје додајеш врелу чорбу и мешаш, мешаш, меша да се не угрудва, па све то тако вратиш у лонац. Онда додаш и оно брашно што си размутио и пустиш само један кључ па склониш у крај да се јаје не угрудва... На то само бациш мало сецкан першун, посолитиш и малкице побибериш, и то ти је бела чорба, како то ниси знао? Ал да ти за ово причам. Оно пилеће месо пропржиш ко за сарму. Прво на ладну мас ел зејтин метеш сецкан лука и мало посолитиш да пусти сок и да те после не дави јер пржен лука оће да дави, ал мање масно да ставиш јер ће после и пилетина да пусти мас од оне кожица, и пржиш лука на слабију ватру да поцакли. После метеш месо и сунеш пола шољице воде, па динсташ док вода не испари. Док се то динста а ти опереш онај перинач и метеш у слану воду да се скува да лепо омекне ал да се не распадне. Кад је то готово – и јело је готово. Скоро! Узнеш подварак у већу шерпу, па у њега сипаш оно динстано месо и добро промешаш. Перинач оцедиш па и њега додаш и опет добро промешаш. Онда метеш ајвар па и њега добро промешаш да се све сједини. Још малчице побибериш и додаш мајкине душице и све то метеш у плек, а и не мораш ал је мени лепше, па у врећу рерну петнес минута, више не треба. И то ти је то... Ел ваља...?

Радост за очи и душу

Бојена јаја су нераскидиво повезана са њазнаком Васкрса, она кресе њазначну ѡпртезу, али се и ѡклањају блиским и драћим особама. Да би ваи васкршњи аранжман био леи, ѡѡирудити се да ѡо ѡсѡићенити ѡприродним бојама, које су врло модерне, а и еколоики ѡиравданије од свих друћих које се нуде.

Бојење

Највећа „мука“ код бојења васкршњих јаја јесте – како их сачувати да не пуцају. Ако до сада нисте пробали, покушајте и овако: пре кувања јаја најмање пола сата држите на собној температури, а у воду за кување додајте и кашику соли. А да би боја „легла“ равномерно, пре него што бојите јаја прво их треба очистити раствором сапуна или алкохолом. **Од жуте до тамнољубичасте – обичан црни или црвени лук:** Сви знају да се лепа, тамноананџаста боја јаја добија дужим кувањем у луковини, то јест љускама црног лука, које треба припремити раније. У зависности од дужине кувања, боја јаја може варирати од жуте, светлоружкасте, па до топле тамнобраон. Да бисте добили ову нијансу, треба вам доста луковине, која се кува пола сате пре него што јаја спустите у њу. Ако желите тамнољубичасту боју јаја почните на време да сакупљате љуске црвеног лука. **Изненађење је унутра:** Предност еколошки исправних начина бојења је и у томе што се јаја могу бојити и изнутра, а да то не шкоди. Врло декоративно изгледају јаја кувана у луковини која су претходно прободена иглом на неколико места, а затим још прокувати у јаком раствору са додатком зачина: коријандра, каранфилића, бибера... **Традиционално обојена јаја – боја варзила:** За добијање ове боје потребне су вам 4 шољице љуски од црвеног лука. Кувајте их од 30 минута до 1 сат. У добијени раствор ставите јаја и кувајте уз повремено лагано окретање. Скувана јаја ће бити у нијансама од црвене до тамно црвене, традиционалне боје Васкрса. **Црвено, волим те црвено:** Очистите јаја алкохолом и ставите их да се кувају у раствору који сте добили кувањем црвеног лука. Затим направите јак чај од хибискуса, али биљну сировину не стављајте у воду која тек то је прокључала. Сачекајте да се охлади на испод 80° С и додајте јој мало лимуновог сока, па убациите јаја. Нека остану у фрижидери преко ноћи. Ако будете следити упутства, јаја би требало да добију боју зрелог рубина. **Краљевска црвена:** За ову боју треба вам 100 грама тисовине или сандаловине, квасац, 50 грама уља и – јаја. У посуду средње величине успите уситњено дрво, прелијте хладном водом и оставите да стоји преко ноћи. Сутрадан ставите да кува, а кад провери ставите квасац, спустите јаја и држите на крају штедњака док јаја не приме боју. Затим вратите на јачу ватру, кувајте 10 минута, охладите и извадите јаја из раствора. Осушите их и премажите ланеним уљем, а онда одстраните вишак уља и изгланцајте. **Позлата:** Ако желите да вам васкршња јаја имају боју старог злата, у врелу воду додајте 2-3 јеловне кашике индијског зачина куркуме, прокувајте да боја буде изразитија, и потом у њој кувајте јаја. Жута боја се може постићи и тако што ћете припремити одвар од брезовог лишћа. Одвар треба да буде јак, а најбоље је да за њега користите листове младе брезе, по могућству свеже. После кувања које треба да траје 10 минута, оставите јаја да стоје у њему још бар пола сата. Интензивно жута боја добија се и кувањем јаја у одвару шафрана; боја је предивна, али је, с обзиром на цену шафрана, овај начин бојења ипак прескуп. **Ружичаста као зора:** Јаја треба ставити у сок рибизле, кљукве или цвекле. Важно је да раствор буде веома јак, а мало сирћета ће учинити да боја не делује испрано. **Пастелно розе или лила:** За ове тонове довољно је да јаје очишћено алкохолом протарете једном прегршти боровнице или црне рибизле. **Љубичанствено и отмено...:** Ако успете да накупите довољно цветова љубичица, ставите их у врелу воду и оставите да јаја у њој остану преко ноћи. Ако у воду додате мало лимуновог сока, добићете јаја боје лаванде. ... или једноставно

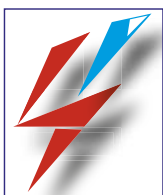

плаво: Уситните листове црвеног (плавог) купуса и додајте шаку љуски од црвеног лука. Додајте сирћета и оставите преко ноћи. Добићете дубоку тамноплаву или плавољубичасту боју. Плава боја, и то нешто светлија, добија се ако јаја фарбате у соку плода зове. **Зелено као малахит:** У смесу за добијање љубичасте боје додати 1 кашичицу соде бикарбоне или скувајте јаја у много спанаћа. Коприва, не превише млада, даће још ефектније тонове. Не заборавите да мало закиселите раствор. **Беж је у тренду:** За ову боју потребна вам је јача или мање јака кафа са мало жутих љуски лука. У том раствору кувајте од 30 минута до 1 сат. **Меланж:** Ова боја беле кафе одлична је подлога за даљу дораду, наравно уколико желите да осликавате јаја. Да бисте је добили јаја кувајте у јаком црном руском чају. **Кестењаста:** Кувати јаја у 250 мл јаке кафе или у одвару преграда језгра орах.

Декорација

Да бисте, ако имате времена, воље и мало талента, направити ремек дела од васкршњих јаја, досликајте их и дајте им лични печат. Традиционалан начин је шарање биљкама које се могу наћи данима Васкрса. То може бити цвет и лист маслачка, брезов или неки други млади лист, који је чврсто привезан уз јаје. **Мраморни ефекат:** Да бисте постигли овај изузетно елегантан ефекат, завијте јаја у неколико листова коприве или љуску лука (или комбиновано, пазећи на распоред) и омотајте танком тканином. **Јаја „на туфнице“:** Овај веома стари обичај бојења постиже се уз помоћ сочива. Да бисте постигли овај ефекат поквасите јаја и уваљајте их у суво сочиво, а онда их пажљиво и чврсто умотајте у газу, вежите крајеве, и онда их кувајте као и обично у луковини. Исто тако, одлично ће послужити и пиринач. **Танке нити:** Један од заборављених начина декорисања јаја је омотавање нитима или ресама, као и причвршћивање тананих кратких кончића у које се уваља јаје пре бојења, а онда се повеже и кува у изабраном раствору. **Мозаична јаја:** За овај изузетан ефекат потребно вам је неколико јаја која су обојена у различите боје или различите нијансе истих боја, као и неколико необојених љуски. Пажљиво сломите љуске бојених јаја и исто тако педантно их прилепите на јаја која декоришете. Уместо индустријског лепка чији мирис ће неумитно продрети у унутрашњост јајета, користите се свежим беланцем или густином (скробом, кромпировим брашном) који сте растворили у води. Од ваших способности и стрпљења зависи да ли ће то бити нека апстрактна композиција или прави мали мозаик који ће се чувати и памтити. **Вез перлицама:** Ако желите да се опробате у врхунској и не много познатој декорацији јаја прионите благовремено на увежбавање ове вештине. То је врло стара техника и користила се на средњовековним дворовима. Али, постоји и једноставнији начин: умочите јаје у восак и брзо прилепите перлице које сте спремили. Такође, на јаје обојено у црвено-љубичасту – стару српску боју *рачу* која се добија комбинацијом црвене луковине и хибискуса – можете налепити већ извезену одговарајућу слицицу коју сте унапред спремили. **Обучено јаје:** Природно бојена јаја можете „обући“ у хеклану кошуљицу или у атласне врећице са извезеним монограмом онога коме поклањате јаје.

Верица Алексић

Дајте нам, бре, још светла!

Их, чули су Смедеревци за струју (почетком двадесетог века), како да нису, само што им није била потребна ("Шта ће нам, ни до сада је нисмо имали, па шта нам фали, живи смо и здрави!").

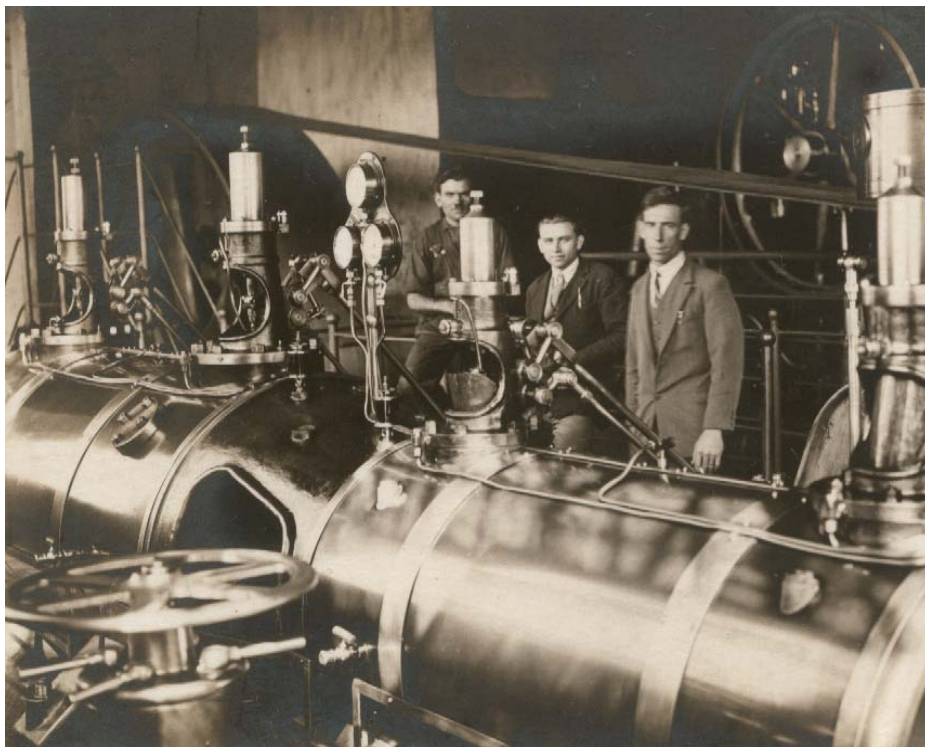
Лојанице, свеће, лампе на гас, карбидске лампе – мало ли је?

Шездесетих година деветнаестог века, фењери су били постављени на (како је у том тренутку процењено) јединим местима у граду где је светло потребно – испред цркве, испред општине, на пристаништу, на неколико места дуж Карађорђевог улице и улицама ка Славији и Лештару. Остали делови града, заједно са сутоном, тонули су у помрчину и непостојање сваке вечери.

А, да, да не заборавим, фењери су били постављени и испред неких кафана и механа, па су попут тајанствених, ванземаљских светлих тачака у непрозирном мраку свакидашњице привлачили Смедеревце, као лептирове, на седелке и пијанчење којима су продужавали дан до зоравра. Остали су по замраченим кућама хркали, превртали се по кревету, или гледали месец и звезде, једино што се и могло видети до јутра.

Ноћу су, дакле, били активни само лопови, пијанци и кафеџије, док је живот, онај прави, отпочињао тек у зору, и журио да до сумрака обави све послове за које је потребан очињи вид, сунчева светлост и сигурна рука.

Велики исорак у односу Смедереваца према осветљењу догодио се, сасвим случајно, после једног, наизглед, безначајног догађаја: Патролирајући смедеревским сокацима, жандар Милош Ристић, наишао је на пијаног Милутина Стоимировића који је, клатећи се, и држећи се за стуб на који је окачен фењер, зверео наскочо тражећи нешто замућеним погледом. "Шта тражиш?" упита га Милош. "Кључ" рече Милутин. "Где си га изгубио?" "Ено тамо" одговори Милутин и показа руком према кућерку који се једва назирао у мраку, удаљен стотинак метара. "Ако си га изгубио тамо, што га тражиш овде?" запрести се Милош. "Зато што се овде лепо види, тамо не видим ништа!" одговори Милутин, несвесан не само себе самог, већ и чињенице да је том реченицом направио прекретницу у развоју своје вароши. Од уста до уста ширила се ова прича градом па су Смедеревци, након што су се слатко исмејали Милутиновој глупости, схватили да је он, у ствари, потпуно у праву. Смедереву треба још осветљења, оно треба да функционише и кад падне мрак, Смедерево није пећина у планини, већ господарски град, некадашња престоница, будући индустријски центар. Лајт мотив кућних, кафанских и задружних разговора постала је реченица: "Што рече пијани

Милутин, дајте нам, бре, још светла!" Ту реченицу свако је носио са собом, и употребљавао је увек, па и кад разговор није имао никакве везе са том темом.

Што рече пијани Милутин, дајте нам, бре, још светла!

Та, у прво време, обична реченица убрзо је прерасла у став, визију, бескомпромисни захтев, ултиматум! Створила се (што неко рече: критична маса) и Смедерево више није могло у будућност без струје.

Под притиском јавности (те такозване масе) почетком 1923. године основано је Акционарско електрично – индустријско друштво "Смедерево" које је од продајних акција сакупило милион динара, што је био довољан почетни капитал за почетак електрификације.

Против свега наведеног био је само Милутин Стоимировић, зачетник целе замисли!

"Манте се, људи, ћорава посла! Ја сам се шалио, односно, био сам пијан, нисам знао шта причам! Никад то неће да се исплати!" "Ти да ћутиш!" сви су му говорили "Јер, што рече пијани Милутин, дајте нам, бре, још светла!" А тај исти пијани Милутин само би трепнуо, па, не верујући сопственим ушима, одлазио у прву биртију, да се поврати од шока и ушушка у забаван звекнувши неколико ракијица на брзину.

Прва сијалица засијала је у октобру 1923. године захваљујући струји произведеној у електричној централи изграђеној у Сартиду. Те, прве године, струју је у сво-

је домове увело 50-60 Смедереваца. Били су то, углавном, трговци, занатлије и виши чиновници, док је за остале становнике овог града увођење струје још увек била скупа инвестиција и пуста жеља.

Но, пошто тиха вода брег рони, временом се и ситуација мењала. Како се смедеревска општина развијала, и како су, као крвоток, електрични водови клизили њеним путевима и сокацима, тако се развијало и њено електродистрибутивно предузеће, срце тог крвотока. Данас електричну енергију, у Смедереву и његовој околини, користи више од 43 000 потрошача (купаца – званичан назив) и то нису само трговци, занатлије и виши чиновници.

Од некадашњих 1251 киловат потрошње, произведене у Сартиду радом две парне турбине, једна из 1923. године – 450 киловата, а друга из 1932. године – 800 киловата, данас Огранак ЕД "Електроморава" Смедерево, које послује у саставу Привредног друштва "Центар" Крагујевац, потрошачима (купцима) дистрибуира у току године око 400 милиона киловатчасова електричне енергије. Још само када бисмо струју редовно плаћали, све би било потаман. Овако, испада да је пијани Милутин и по други пут био визионар када је рекао: "Манте се, људи, ћорава посла! Ја сам се шалио, односно, био сам пијан, нисам знао шта причам! Никад то неће да се исплати!"

Владимир Даскуиџић

Мој отац „доктор” Цале

У јануару се навршило тринаест деценија од смрти Драгослава Тасића – доктора Цалета или Драге Цалиона како га се сећају суграђани живи и мртви Смедерева, аласа, човека чију је породицу одхранио и водио Дунав. Пријатељ реке, велики љубитељ рибарења, председник рибарске задруге и мајмун, службеник на илени за улов рибе.

Приче о доктору Цалету, углавном оне анегдотске, сачуване у књигама смедеревским. Писали су о њему др Славо Домазет, Томислав Стевановић, Милосав Славо Пешић и Милорад Милановић – Мића Поп... Како и не би, када је био један од оних варошких ликова, драгих, помало романтичних хероја обичног живота који Смедереву дају легитимитет истинског града на Дунаву. Ова ће прича бити мало другачија.

Приповеда нам је Никола Тасић – Цале, Драгослављев син.

„Чистокрвни” Смедеревци

Мој отац је рођен 1906. године. Моја браћа Живота и Илија, сестра Даница и ја пето смо колено лозе Тасића. „Чистокрвни” Смедеревци... Причао ми је да је на дан експлозије 5. јуна четрдесет прве био у пекари код чика Панте Дасукидиса, да купи хлеб. Од силне експлозије стало се распукло и забило им се по рукама и лицу. Ту, нешто даље, у Милоша Великог 46, у наше двориште је пала нека бомба, граната... Моји, срећом, нису страдали, али је кућа срушена. У другој кући је погинула моја стрина Марица – Мара Тасић... За време Другог светског рата отац је био рибар – илегалца који је чамцем превозио илегалце или њихове поруке с једне оба-

ле на другу. У Дунаву код данашњег Југопетрола, пронашао је тело партизанског команданта, народног хероја Ивана Милутиновића који је у првим данима по ослобођењу Београда настрадао на броду који је налетео на мину. Тада је био и посебно награђен. После рата, то је било време колективног управљања, био је један од првих председника тада формиране Рибарске задруге Смедерево. Мој отац је у једном периоду контролисао улов рибе на смедеревској пијаци. Један професор филозофије из Гимназије, велики пријатељ смедеревских аласа, због белог мантила који је мој отац носио назвао га је доктором за рибе, тако да му је читавог живота остао тај надимак – доктор Цале. Сви су га запамтили по капетанској капи коју је стално носио. Њу је добио од капетана путничког брода „Београд”, звао се Миша, и од ње се после није одвајао, па је и себе преименовао у капетана, како би показао да је без премца на води.

Инжењер и алас

Иначе, Дунав је био наш извор прихода, од њега се живело. И ја сам га обишао уздуж и попреко, и рукама, пливајући, и бродом... Преко пута Цаклијеве кафане некада је била рибарска задруга. Отац је поправљао чамце, израђивао мреже, од то-

га се живело. Ипак, са својим скромним приходима, ето, успео је да одшколује једног инжењера. Ја сам, као инжењер машинства, читав свој радни век провео у Железари, учествовао сам и у постављању камена темеља Ваљаонице у великој фабрици челика и лима, али и ловио рибу на „принцеви” Језави и „краљу” Дунаву... Тата је, као стари Смедеревац, сјајно познавао директора Техничке школе, али и остале врле, угледне људе у граду који су волели оне наше старе смедеревске кафане, то је био један посебан начин живота... А кафана „Дунав” је била његова друга канцеларија. И када је почела изградња Железаре, одређен је један број младића и девојака који ће похађати студије. Онда је директор школе предложио Цалиону да и његов мали Никола крене на студије. Директор кадрова у Железари је онда одобрио стипендију, и... Тако... У то време, жеља, енергија и елан за бољитком зарадили су све генерације. Градило се! Пучало је од посла! Радне акције! Омладинске бригаде! Није било кадрова за толика предузећа која тек треба да буду саграђена. Ја сам нашао своје место у Железари, мојој једној јединој фирми из које сам, уосталом, пре две године отишао у пензију. У њој сам провео цео радни век. Као најмлађи инжењер машинства 1971. године отишао сам на специјализацију у тадашњу комунистичку Немачку. Објавио сам преко 70 стручних радова, а у пензију сам отишао као главни инжењер за одржавање обе ваљаонице у железари.

Тежак је то занат

Рибарење са тадашњом опремом био је врло тежак и захтеван физички посао.

Отац се оженио 1925. године. Ту је моја мајка Зорка, деда Живојин - чувени „Жика Ђора”, Солунац, баба Косара, таси Радован, кумови и другари Сисаноје, Блајоје, „Каћуз”...

„Доктор” Цале у свом чамцу којим је њовремено возио куйаче на Аду, а њошњо је имао тринаест чамца издавао их је младима за живео и цитирети

Четврто, петто и седмо колено смедеревских Тасића – деда Цале, дека Цаки и унук Пеки

Осим чамаца и весала људи нису имали ништа друго. Пенте и мотори били су изум који ће се тек накнадно појавити. Постојала је норма рибе која се морала уловити за потребе рибарске задруге. Годишње је морало да се преда око хиљаду килограма рибе у одређеним класама... Од оца сам научио да док има кечиге у Дунаву, то значи да је вода још увек здрава, а најбољи показатељ је када има живих рако-

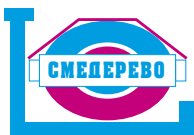
ва... Једног дана тата је мало више попио и сутрадан није могао да иде у риболов. Сестра Даница, њен момак и ја, тада сам имао једанаест година, радили смо на једном мету... Метови су места где се лови риба... И тако, ловимо ми рибу, вучемо мрежу, и у једном моменту угледам огромну рибу... Нисмо могли да је извучем. Пробушим ја мрежу и позовем чувеног аласа Вању Соколова, који је био у близини, да нам помогне... Кад смо извукли тог сома, узвикнуо је: „Овај сом је већи од тебе“! И јесте био. Дечко од једнаест година нема 54 кила, а тај сом је управо толико имао...

О пецању, риболову, Ади, дружењу...

Пецање и рибарење су две одвојене ствари. Са штапом и пловком се пеца. Риболов је ловљење рибе са мрежом. Пецање је аматерско одмарање, хоби и врста разоноде. Риболов је занат. То је радио мој отац. Радио је по киши, по ветру, по јако тешким условима. До своје шеснаесте године и ја сам са њим ловио рибу. Дунав највише волим, али ме је тај тежак посао одбио од рибарења, али не и од љубави према том занату. Отац је имао три чамца и силне мреже, па их је давао младим људима, за пиво и цигаре. Студентима је давао мреже и чамац да нешто улове и за-

раде, а део улова као надокнаду узимао је само онима који буду успешнији и више улове... Постоје три категорије аласа – аласи по занату, аласи по потреби и аласи из љубави према Дунаву. Мој отац је био све то... Ипак, прави аласи су од старине људи свих профила и занимања: правници, доктори, директори... Заједничка им је страст која их веже за реку. Доктор Фикса зубар је пример аласа из љубави према Дунаву... Ми смо имали Аду, плажа изванредна. Понесе се ручак, па спортови на води, куглане, плес, игра и кафане за бојем. Бео песак. Вода чиста. Бистра... Није било моста. Између Смедерева и Ковина саобраћала је лађица, више пута у току дана, а она је возила и до Аде, звали смо је „Ковинка“... И мој тата је повремено возио купаче у Аду... Иза Аде постоји Мала ада коју смо звали острво љубави, јер су се тамо састајали само парови... Језава је била широка река, препуна рибе... И велике звезде су долазиле у Смедерево, на пример Јосипа Лисац. Она је била удата за Карла Метикоша, првог југословенског рокера који је свирао на дашњем Веслачком клубу... Ма, лепо смо се дружили на Дунаву, било је лепо време...

Ивица Ишић

ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ ЗА СТАМБЕНЕ УСЛУГЕ И ТОПЛИФИКАЦИЈУ
11300 Смедерево, Бранка Радичевића бр. 8

ПОШТОВАНИ КОРИСНИЦИ

ЈП за стамбене услуге и топлификацију је успело да досадшњи део грејне сезоне 2010/2011 успешно реализије и тиме оствари своју пословну функцију. Успешној реализацији грејне сезоне допринела је Републичка Дирекција за робне резерве која је обезбедила свим топланама у Србији контингент мазута који има третман позајмице.

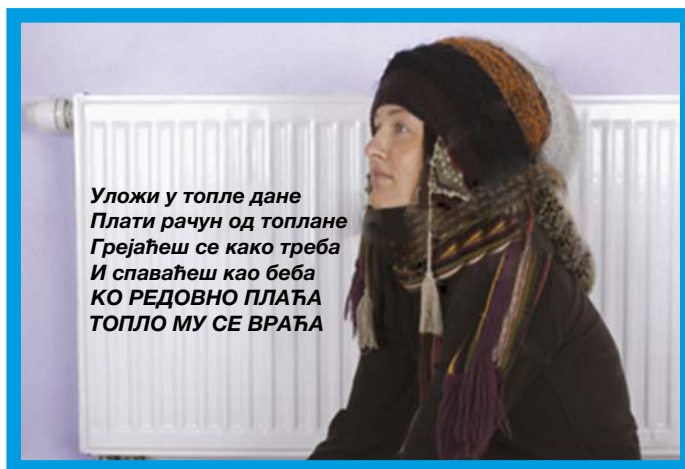
Ова чињеница пружа могућност извесног и квалитетног завршетка грејне сезоне, али и обавезу да се преузета уговорна обавеза у вези позајмљеног енергента, врати у предвиђеном року.

Овом приликом, упућујемо **АПЕЛ** свим нашим корисницима који имају евидентиране обавезе према овом Јавном предузећу, да исте регулишу у што краћем року, јер је то важан предуслов да, поред успешне реализације грејне сезоне и финансијски успешно заокружимо текућу грејну сезону.

ЈП за стамбене услуге и топлификацију свим корисницима даљинског система грејања за регулисање заосталих обавеза и даље пружа читав сет погодности:

- Свим корисницима услуга централног грејања (физичким лицима) који једнократно измире укупно дуговање на име грејања и одржавања биће отписана камата у целости
- Корисницима услуга који нису у могућности да исплате главни дуг и камату у целости, Предузеће и даље пружа могућност склапања Споразума о отплати дуга на већи број рата у зависности од висине дуга, уз отпис камате од 50 %.
- Повољни наменски бескаматни кредити за плаћање неизмирених обавеза према јавном предузећу који се могу реализовати преко АИК банке.
- Остале погодности у договору са корисницима.

У циљу ефикасне наплате потраживања обавештавамо кориснике-дужнике који и даље не сервисирају обавезе према јавном предузећу, да ће бити предузете и непопуларне мере наплате потраживања судским путем и искључење из система даљинског грејања.

**Уложи у топле дане
Плати рачун од топлане
Грејаш се како треба
И спаваш као беба
КО РЕДОВНО ПЛАЋА
ТОПЛО МУ СЕ ВРАЋА**

Смедеревац на Кембриџу

Матурант београдске Математичке гимназије Алекса Станковић овојгодишњи је добитник Награде за саваралаштво младих грађана Смедерева. После два разреда Гимназије у Смедереву, школовање је наставио у београдској Математичкој гимназији, а сада се припрема да настави студије на Кембриџу. Положио је пријемни испит и очекује да ће добити стипендију овој престижној Универзитету, а ако не буде тако онда ће обезбедити на други начин. Ово је његова прича.

Љубав према математици

Када сам имао пет или шест година волео сам да сабирам, тако да је љубав према математици кренула још када сам био мали. Нисам волео само математику, него сам обожавао природне науке. Било је познато да волим да експериментисам. Од наставника помену бих рецимо математичара Тодора Михајловића. Добро се сећам и професорке физике Јасмине Чукић. Да не говорим да ми је у смедеревској Гимназији физику предавао магистар Милутин Вучковић, а истако бих и Александра Маринковића. И сада у Математичкој гимназији имам одличне професоре. Иначе, завршио сам прво Основну школу „Доктор Јован Цвијић“, а до четвртог разреда ишао сам у школу „Ђура Јакшић“ у Ковину. После два разреда Гимназије у Смедереву, а на почетку трећег прешао сам у београдску Математичку гимназију.

Прва двојка

Током основне школе уопште нисам успевао да се пласирам на републичка такмичења. Сада у средњој школи имам много републичких награда, а био сам, такође, и на Интернационалној олимпијади из математике. Тако добре резултате постигао сам захваљујући преласку у Београд. Школски програм у Гимназији Смедерево није ми толико одговарао, јер су часови математике постали превише лаки за мене. Оно што су други радили за четрдесет пет минута, ја сам успевао да решим за десет до петнаест минута. Зато сам одлучио да некако више искористим те своје могућности из овог предмета и да се пребацим у Београд. Нажалост, то је на штету знања из неких других области, рецимо из биологије, географије. Ипак, прелазак у Математичку гимназију показао се као права одлука. Та школа конципирана је тако да пружа довољно знања из свих области, али је четрдесет посто наставе посвећено математици, која је значајно тежа. Колико је тежа говори и податак да сам у Смедереву имао чисту петицу из математике, али када сам прешао у Математичку гимназију моја прва оцена из тог предмета била је – двојка. Кренуо сам да радим, и сада сам стигао да будем један од најбољих ученика. Најтежа је анализа математика, а посебна пажња се поклања физици и информатици.

У Математичкој гимназији предају и професори са Математичког факултета. Наравно, има и много младих професора који су

Алекса Станковић: Смедеревац на Кембриџу

скоро докторирали. Ту су значајних људи у науци, као што је професор Душан Латас, врхунски стручњак на пољу нуклеарних честица, човек великог знања.

Кембриџ

Био сам у Кембриџу, то је универзитетски град удаљен око 80 километара од Лондона. Састоји се од тридесет три колеџа, и сваки од њих ради независно. Сваки колеџ има своје професоре, и када будем почео да студирам имаћу професора – ментора који ће све време пратити моје школовање. Имаћу прилике једном недељно да му покажем шта сам све радио и наравно, да га питам све што ме занима... Колеџ је веома добро организован, а студенти имају потпуну слободу да започну своје истраживање и да сарађују са другим студентима.

Сазнао сам да током школовања студенти имају много обавеза, али и слободно време може да се искористи на користан начин. Видео сам веома богату Библиотеку мог Тринити колеџа, са много старих и ретких издања. Претпостављам да постоји и велика Универзитетска библиотека. Познато је да на Кембриџу има много студената из целог света, а међу њима су и студенти и професори из Србије. Колико знам на Тринити колеџу тренутно има десетак студената и два професора из Србије.

Пошто је један од најстаријих универзитета на свету, у њему се на сваком кораку осећа дух просветитељства и традиције. Сваки колеџ је као замак, опасан је зидинама, путеви су уски, мостови су камени и град је предивно уређен. Када упоредите Кембриџ од пре сто година и овај данас, готово да се ништа није променило.

Једну ноћ провео сам у студентској соби, која је прилично скромно уређена.

Драјан Павловић

ALTO D.O.O.
AUTO DELOVI

UL. SRPSKIH SOVJETA 3
11300 SMEDEREVO
Tel.: 026/ 617 539; 617 833

-Ugradnja auspuha
"VLAJKOVIĆ"
sa garancijom do 36 meseci

Petrijevski put bb (Jasenak), Smederevo
026/715-575, 063/250-058, e-mail: renger@krstarica.com

Шест деценија куглања у Смедереву

Куглање (*kegelspiel, bowling, jeu de quilles, igra v kegli*) је индивидуална спортистичка игра у којој се куглом обарају чуњеви који су постављени на удаљености од 28 и по метара. Најпознатије варијанте куглања у свету су боулин, боћање и карлин који се игра на леду. У Србији куглање се појавило најпре у Војводини, током четврте деценије прошлог века, а у Београду 1946. године када је основан Куглашки клуб „Партизан“.

Пише: др Миодраг Д. Стојановић

Стрелци и војска граде куглане

Педесетих година прошлог века у Смедереву су постојале чак две куглане које су се налазиле скоро једна поред друге. Прва је била на почетку улице Милоша Великог, на левој страни. Стрелци, који су на том простору имали стрелиште за ваздушну пушку, направили су једноставну куглану дужине 18 метара. После стрелаца, и војска је у дворишту Дома ЈНА у Улици Дине Манчића, изградили такође једноставну куглану, али прописаних димензија. О аутоматском постављању чуњева није се ништа знало, већ су то радили дечаки који су награђивани сладоледом, а међу њима је био и аутор ових редова.

Оснивање Куглашког клуба

Први куглашки клуб у Смедереву основан је 15. новембра 1959. године и носио је име „Радник“. **Тихомир Тића Степановић**, првоборац из Биновца, изабран је за првог председника, а **Срећко Мир-**

ковић за првог секретара. Обављајући и друге дужности, а најдуже тренерски рад, Мирковић је са својим клубом прославио велики јубилеј – пола века непрекидне активности.

Куглаши су за тренинге користили обе куглане, јер је улазак у „војни објект“ омогућио тадашњи председник, мајор **Милан Вучковић**.

Први значајнији успех куглаши су остварили 1965. године када су у Ћуприји освојили Куглашки куп Србије.

Деценија без куглане

Куглане се нису уклапале у урбанистичке планове тако да је 1965. године са демонтажом стрелишта уклоњена и куглана. Седам година касније иста судбина задесила је и куглану у Дому ЈНА, а куглаши су због тога остали без основних услова за активности.

Прва велика невоља није обесхрабрила смедеревске куглаше, већ, напротив,

Двосируки играчи Србије – омладинци КК „Смедерево“

омасовила и резултатски подигла. Током 1975. Куглашки клуб приступа Спортском друштву „Смедерево“, прихвата то име и оснива женску и омладинску екипу. Минимално тренирајући у Панчеву и Костолцу, девојке су 1977. године постале прве у Србији, без покрајина, а пете у целој Републици. Признања припадају **Катици Стојиљковић**, **Нади Јоковић**, **Цвисти Стошић**, **Слободанки Милосављевић**, **Јањи Цвијовић**, **Јелени Гаузановић** и **Ангелини Павић**.

У истој години у Куглашки клуб „Смедерево“ заслугом омладинаца долази још једна шампионска титула. Успех је утолико већи јер је побеђен до тада неприкосновени КК „Партизан“ из Београда, и то на његовој куглани. Велики успех биће поновљен и следеће године, па двоструки играчи Србије завређују да им се имена у овом тексту помену: **Зоран Ђапић**, **Славо Митровић**, **Ненад Вучетић**, **Југослав Рајић** и **Момчило Петковић**, као и њихов тренер **Срећко Мирковић** и председник мајор **Милан Вучковић**.

Нова куглана на Спортском центру

Изгледало је да су све невоље куглаша само ружна прошлост када је у октобру 1983. године на Спортском центру у Смедереву свечано отворена нова монтажна, аутоматска, куглана са три стазе. Масовност расте, а оснивају се и нови клубови: „Железничар“, „Ватростална“ и „Компресори“. Расте интересовање за рекреативно куглање и све је теже пронаћи слободне термине. Спортски резултати прате побољшање услова за тренирање и сениорски пар **Зоран Ђапић** и **Јовица Ђорђевић** 1986. године осваја титулу вицешампиона Србије, а на државном првенству су четврти. Сениори се 1991.

Куглашице Смедерева са тошћама из Вршца – 1984. године

Куглаши у Јединственој републичкој лиги – 1991. година

Злајини јубилеј, КК „Смедерево“ са руководством Града – 2009. године

Боћари Смедерева

године пласирају у виши ранг – Јединствену републичку лигу, а успех су остварили: **Јовица Ђорђевић, Зоран Ђапић, Миломир Стојадиновић, Томислав Ралић, Милорад Терзић, Момчило Петковић, Трајан Павић, Слободан Димитријевић и Мирослав Сретеновић.** Пропозиције такмичења за овај ранг прописују четворостазну куглану, што Смедеревце приморава на стално гостовање! Друга велика невоља пратиће их све до данашњих дана, а колики је то хендикеп није потребно ни говорити.

Куглаши у јубиларној години

Крајем 2009. године навршило се пола века од оснивања првог куглашког клуба у Смедереву што је обележено скромном свечаношћу уз присуство челних људи нашег града, као и председника Куглашког савеза Србије. У тој години куглаши су започели такмичење у Првој лиги Србије које су прошле године завршили на одличном петом месту. Ветеранима Томиславу Ралићу и Зорану Ђапићу придружили су се: **Драган Спасић, Божидар Милојковић, Зоран Радовановић, Ненад Матејић, Драган Мицковски, Далибор Крнета, Милорад Радановић и Милан Пејчић.** Председник Куглашког клуба је **Драган Спасић**, а секретар **Божидар Милојковић.**

Куглана у Дворани „Смедерево“

Дворана „Смедерево“ скоро две године је у пуном замаху са максимално искоришћеним капацитетима. Подрумски део Дворане у коме је предвиђена четворостазна куглана није завршен, нити је познато када ће бити. Куглаши и стрелци једини су спортисти Смедерева који не могу да уживају у лепотама савременог и модерног објекта. Трећа велика невоља куглаша још траје, али се сви надамо да неће дуго. После више од пола века опстајања у тешким условима и дванаест година такмичења изван Смедерева, заслужили су боље дане. А тада ни Супер лига није далеко.

Боћање у Смедереву

На почетку овог текста поменули смо боћање као једну варијанту куглања код које нема чуњева, већ је циљ да се кугла баци и да приђе што ближе **балину** – малој кугли величине лоптице за стони тенис. Боћари су 1994. године уз помоћ Концерна „Сартид 1913“ на Веслачком клубу изградили терен са две стазе и основали истоимени клуб. Пионери боћања у нашем граду били су **Мирко Шормаз, Стојан Станковић, Ратибор Петровић, Миливоје Јовановић, Ђура Милиновић, Милан Шијан, Милош Лацмановић, Цветко Марковић, Мома Добриловић и Вукота Вуковић.**

Хумореска

Ширење оптимизма

Чујем да од толико најављиване реконструкције Владе нема ништа, што ја из свег срца поздрављам.. Зар сад у предизборној години да се реконструише чедо наше демократске револуције. Не долази у обзир. Не да није време за кресање министарстава, него је невреме. Лако је укинути министра овог или министра оног, или министра и овог и оног, а шта ћемо са оноликим шурњајама, течама, зетовима, кумовима, заовама, браћи по бабине линије, швалеркама, сестричинама, теткимим нећакама и многим другим каланкусурима и лезилебовићима. На улици?! Неће моћи! Добро, не претржу се од посла, такорећи не раде ништа, али они су родбина малих богова. А у богове се не дира, нарочито не у мале. Ко се огреши о њих не иде у пакао, следује му контејнер или депонија, а у бољој варијанти западне му народна кухиња.

И све се ово може занемарити, јер се ми налазимо у години оптимизма. Свеопштег народног оптимизма. А реконструкција уопште не звучи оптимистично. Шта више – песимистична је. Зато је најбоље да влада буде проширена бар за још једно министарство – министарство за оптимизам. Министар не би смео да буде страначка личност, најбоље је да буде двостраначка, што подразумева да буде и дволичан, мада то искључује могућност да буде двоглав. Двоглаве су аждаје и змајеви, а они припадају нашој „било не поновило се“ прошлости.

Министар има државне секретаре, саветнике, помоћнике, дошнике, потказиваче, тапшаче по рамену, и све друге увлакаче.

Први задатак министарства је сузбијање песимизма, што подразумева укидање критике на рачун власти, забрану логичног размишљања које може проузроковати незгодна и шкакљива питања, сузбијање исказивања незадовољства, развијање синдикалног неорганизовања, неговање штрајкбрејкерства, санкције на мржњу НАТО-а, Хашког трибунала и Европске уније.

Нарочито је дозвољено ширење оптимистичног песимизма. На пример: струја није поскупела 43%, колико је ЕПС тражио већ само 29%; 2011 ће бити изузетно тешка, али то није ништа јер је 2010 била неупоредиво тежа; стандард пада али зато наши дугови расту...

Тек онда се приступа ширењу, распршивању и утеривању оптимизма о бољем сутра и светлој будућности. Утерује се милом, а ко се буну оптимизује се силом. У таквој ситуацији користе се богата искуства партизанских црних тројки. На препад, бато! Из заседе, из мрког мрака, из потаје, с леђа, с бока, с преда; па оптимизуј, па оптимизуј, па оптимизуј док сам не пропева:

„Оптимизам у срцу ми цвета
Ширићу га бар двадесет лета“
И тако, све до 2920. године.

Љубомир Илић

Афоризми

- Постао сам члан мафије. Кумство се не одбија.

Бојан Јовановић

- Просветни радници су заљубљени у свој посао.
Не можеш их отерати из школе ни платама!

Раде Јовановић

- Запалио сам комшији кућу, али су ватрогасци брзо дошли,
тако да ни његова није горела до зоре.

- Уништили смо највреднија индустријска постројења,
ако будемо морали да се повучемо са положаја,
да не падну у руке опозицији.

Ранко Гузина

- Када је рушен Берлински зид, цигле су највише падале по
Србији, али не може шут са рогатим.

Милан Бешић

- Он сарађује и с мафијом и с полицијом, јер може
да игра на више места у тиму.

Бојан Љубеновић

Срећна вам нова 7519.

Да живимо у времену деспота Ђурђа, ова би нам година била записана у календару. Наиме, бројање година у Срба тог времена рачунало се од настанка света, од 5508 године пре Христовог рођења. Сведочи нам о тиме запис на кули **крстачи**, како је Смедеревци зову:

В ХРИСТА БОГА БЛАГОВЕРНИ ДЕСПОТ ГУРГ ГОСПОДИН СРБЉУ И ПОМОРЈУ ЗЕТСКОМУ ЗАПОВЕШЋУ ЊЕГОВОМ САЗИДА СЕ ГРАД СИИ В ЛЕТО 6938

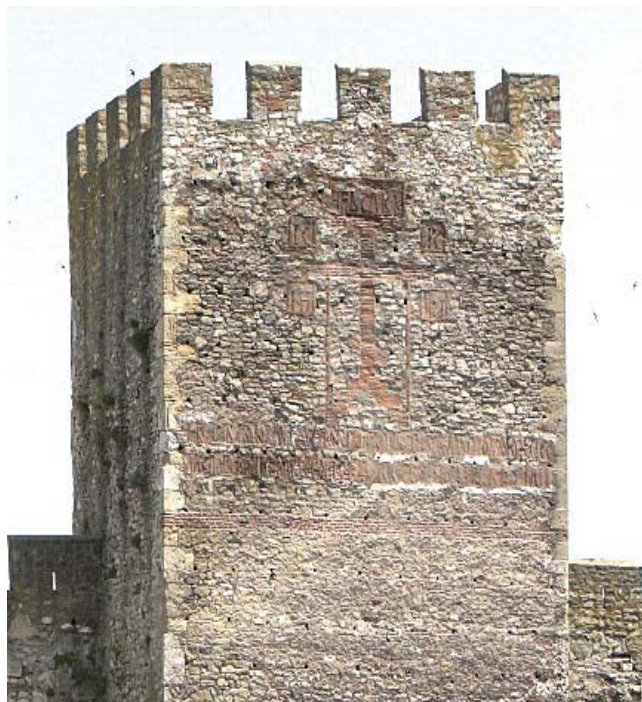
Ако знамо, а знамо, да је Мали град сазидан 1430. године по календару којим се ми данас служимо, те да је од тада прошло 580 и, ево, увелико започела 581. година, није тешко сабрати то и израчунати да нам је ово 7519. година од настанка света.

Нека нам је у срећна.

Ј.И.Т.

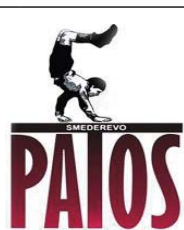

НОВА БЛАГОВЕРНА ДЕСПОТ ГУРГ ГОСПОДИН СРБЉУ И ПОМОРЈУ ЗЕТСКОМУ ЗАПОВЕШЋУ ЊЕГОВОМ САЗИДА СЕ ГРАД СИИ В ЛЕТО 6938

Наградне укрштене речи

1	2	3	4	5		6	7	8	9	10
11						12				
13						14				
15						16				
17					18	19	20	21	22	23
24			25							26
27					28					

ВОДОРАВНО: 1. Кринка, образина, 6. Град и лука у Словенији, 11. Светао круг око главе светаца, 12. Коњ у народној песми (мн.), 13. Смотуљак текстила или нечег другог у облику ваљка, 14. Безалкохолно газирано пиће, 15. Италијанска породица градитеља виолина, 16. Напола, на двоје (итал.), 17. Титула будистичких свештеника на Тибету, 18. **Смедеревско позориште, добитник Светосавске повеље, Покретни алтернативни театар омладине Смедерева**, 23. Земљиште, некетнине (тур.), 24. Латински везник, 25. Северни ветар у северном Средоземљу, у Италији и на Јадрану, 27. Припадници хиндуске секте у Пенџабу, Индија, 28. Главни град Уругваја.

УСПРАВНО: 1. Некадашњи фудбалски репрезентативац Парагваја, Карлос Леонардо, 2. Додаци храни за добијање ароме, 3. Муслимански поздрав, 4. Бројати, рачунати, мислити, судити, 5. Скраћеница Међународног удружења уметника и књижевника, 6. Женско име одмила, Катарина, 7. Широко, мек лежај (мн.), 8. С времена на време, 9. Надимак Еве Перон, 10. Енглески економиста, присталица теорије радне вредности, Давид (1772-1823), 18. Тенисерка Штрајбер, 19. Овамо, на ову страну, 20. Глас, звук, 21. Онтарио (скр.), 22. Телеграфска ознака за Штрпце, 26. Ономатопеја лавежа паса.

Два читаоца која тачно реше укрштеницу добиће пригодне поклоне. Имена добитника објавићемо у следећем броју

Аутор: Раде Јовановић

Наградни купон

Решење.....

Име и презиме

Адреса.....

Телефон.....

Купон са решењем укрштенице послати на адресу:

NEWPRESS, Лукијана Мушицког 131, 11300 Смедерево

Решење наградне укрштенице из прошлог броја: **ДЕДА МРАЗ, БОЖИЋ БАТА**

Добитници: **Ракић Кристина**, ул. Јова бб Смедерево и **Гавриловић Марко**, Призренска бб Смедерево

Награда је **качкет** са логом „Смедеревског магазина“

NEWPRESS

Š t a m p a r i j a

Preciznost je naša briga!

www.newpress.co.rs

NEWPRESS d.o.o. • Lukijana Mušickog 131 • 11300 Smederevo • Tel. +381 26 642 910 • Fax +381 26 642 911 • E-mail: info@newpress.co.rs

ДУНАВ ОСИГУРАЊЕ

за Ваше добро!